

צ'ק לון

צק לון

לקט תרגומים

תוכן הענינים

לקח לחימת לילה	המיון ה. ב. וסקינס	3
בושר הסבילות וזה התמר של לוחם	הגני קארפאנטיא	17
המארב	המיון ג. טאסי והקסי ג. יאנג	36
מדף הספרים		47

מופיע בהשתתפות אחד

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

שבט תשמ"ו - פברואר 1955

גמ. 23 (כרך ג')

תמונת השער

הקנה לאירתע 106 מ"מ

(נשק נגד טנקי גדודי חדש)

ישמש מעתה נשק נגד-טנקי גדודי בצבא אר"ב. בכוח פגיון לחדור שריונו של כל טנק מהידועים עד כה — וזאת בטוח יעיל — הכפול מזה שהושג עד כה על ידי בליזשק נגד-טנקיים לא הארטילריים. משקלו כ-225 ק"ג. אפשר להפעילו מעל ג'יפ או מעל חצובה תלת-רגלית מטלטלת. כלי-הנשק החדש מצטרף מהקנה ללא-ירתע, תחמושת, ציוד בקרת-אש, — ומקלע-כבד בקליבר 50. אינץ', המורכב על הקנה ללא-ירתע, והוא המשמש — לכיוון הכלי כולו אל המטרה, באמצעות ירי כדורים נותבים מתוכו. הרי שתחבולת זאת, של שימוש במקלע לכיוון הכלי, נבטלת את הצורך במד-טוחים אופטי, שהינו מורכב ושביר. התחמושת המיוחדת בת 50. האינץ' פולטת רשף ופקעת עשן בנקודת פגיעתה. ל"באט" צידוד בן 360° , הנמכה בת 20° והגבהה בת 60° . הוא עשוי לאפשר לרגלי לצלוף נטוח ארוך בטנקים. כן הוא ניתן להשתמש בו נגד גייסות-יריב. עמדות כלי-נשק, מצדים ומתקנים אחרים. מפעילו צות בן שלושה אנשים, והוא ניתן לנשיאה ביד למרחקים קצרים.

לקח לחימת לילה

מאת המיור ה. ב. ווטקינס
(מ"מ רגימנט הטנקים המלכותי הבריטי)

מבצע "סיכום חשבון" - נורמאנדיה, אבגוסט 1944

המבצעים שנידונו עד כה, אף כי השיגו תוצאות מצוינות, היו בעלי קנה-
מדה קטן יחסית - מכל מקום, במידה שהמדובר היה בכמות הארטילריה וסיוע-
האוויר שעמדו לרשות המבצעים הנ"ל.
מבצע "סיכום חשבון" נערך על-ידי הקורפוס הקנדי ה-2, ב-7 באבגוסט,
1944.

השלב הראשון שלו היה התקפת לילה בעוצמה רבה על-ידי שתי דיביזיות
רגלים, כל אחת מהן מסויעת בבריגדת שריון, כדי להבקיע לתוך מערך עמדות
חזק של הגרמנים. מול קצו, לאורך שני עברי הכביש קאן-פאלאז. שתי דיביזיות
שריון ודיביזיות רגלים אחת עמדו לרשות השלבים המאוחרים יותר של המבצע.
לענייננו נוגע רק שלב ההבקעה-פנימה.

קבוצת הארמיות ה-21, אשר הקורפוס הקנדי ה-2 היה חלק ממנה, עלתה
בחוף נורמאנדיה כשעמה הסיוע הכבד ביותר של ארטילריה ואויריה, שהעמד עד אז
אי-פעם לרשות הכוחות הבריטים במלחה"ע ה-2. מלבד זאת, העמדו לרשותה
תחבולות ממוכנות ומשוריינות חדשות, שתוכנו במיוחד להפעלה במבצעים נגד
ביצורים מותקנים-מראש. תחבולות אלה כללו "טנקי-מורג" לפריצת שדות-
מוקשים, רכב להביווי-תנין², והרכב הנדסה משוריין³, אשר נשא ציוד-הנדסה
ואבורי-גישור ניידים בשביל מעבר-מכשולים.

(1) טנק ועליו מורכב מורג מכני, המכה על פני-הקרקע שלפני הטנק ומפוצץ כל מוקש
המזדמן בדרכו. משמש לפריצת שדה-מוקשים. פותח לראשונה במדבר המערבי, ע"י פלגות ציוד
שדה של חיל המהנדסים הדרום-אפריקני, מחמרים וציוד מצויים. - המער.
(2) ה"תנין" - "crocodile" - טנקי-רגלים בריטי, המזוין, נוסף על תותחו, בלהביו;
נגרר דוראפני הנושא מיכל-דלק משרוין מחובר אליו מאחוריו. טוח סילון-האש היה 150
מטר. (ראה תמונה בעמ' 8) - המער.
(3) כן נשאו כלירכב אלה מרגמה בת 6 אינץ', קצרה, ל"פיצוח" תיבות-שדה
ומצדים. - המער.

מחברים ומקורות

(הערות והארות לקורא)

לקח לחימת לילה (בזירת אירופה - 45-1944) מאת המיור ה. ב. ווטקינס
(מ"מ רגימנט הטנקים המלכותי הבריטי).

כהמשך למאמרו "לחימת לילה" ("ציקלון", חוב' 22) מעלה המחבר עוד קיום של
מבצעי לילה ממלחמת-העולם השניה ומסיק את לקחייהם - כשהמדובר הפעם בזירת
צפון-מערב אירופה; - תוך כדי כך הוא מזכיר שורה של תחבולות ועזרים ללחימת-
לילה, ששימשו את בעלות-הברית בזירה הזו.

המאמר צוין כבעל רמה גבוהה מאוד בתחרות המאמרים הצבאיים על "הפרס להנצחת
זכרו של גורג' נייט קלוס", מטעם "רבעון הצבא" הבריטי. הוא נפסל ע"י השופטים
לזכיה בפרס, בגלל אורכו, שעלה בהרבה על מספר המילים המותר לפי תקנות התחרות.
הסופר הצבאי הנוודע, הקפ' לידל הארט, בנגעו זה לא מכבר בנושא זה של
לחימת-לילה וההנחה לגביה, הזכיר מתוך הערכה רבה את מאמרו זה של המיור ווטקינס.
המאמר לקוח מתוך "רבעון הצבא" הבריטי ("The Army Quarterly").

בושר-הסבילות וההתמודד של לוחם מאת הגנרל קארפאנטיא.

כבר נתאשר הדבר במלחמות רבות - עצם יכולתו של צבא להוסיף ולהתקים
על אף נפלות ונסיגות רבות וממושכות, מנחילה לו לפעמים נצחון על יריבו. אכן,
כשרון-קיום זה מותנה בכושר הסבילות וההתמודד של הלוחמים. נגד הנטיה לזלזול בכושר
זה עתה, בתקופת הלחמה האטומית, יוצא המחבר. הוא מחזירנו ב"יומן-המסע" שלו
לימים שבכחם-כמעט, אך לא רחוקים ביותר - לראשית מלחמת-העולם הראשונה, עת
התחולל "הנס על המארנה", שלא היה אלא נס "הרגלים שצעדו ללא ליאות" של
חיילי צרפת - של אלה מהם אשר עדיין מצאו כוח, וכוח-הרצון בכלל זה, לשאת רובה.
אפשר וישאל הקורא: האם אין סקירה זו ארוכה מדי? הרי נושאה הוא: - סבילות
והתמודד, וכל עניינו של ההתמודד הוא בהתמודד. רק הדגמה ממושכת, על פני עשרות ימים
של מסע וקרבות, עשויה להמחיש לנו את טיבו של מבחן ארוך זה.

לפי מהותה רשימה זאת היא רשימה-אחות לרשימה "צעדות-חיילים - נשק"
("ציקלון", חוב' 18). משקל מיוחד נודע לדברי הגנרל קארפאנטיא, שבשנים האחרונות
היה מפקחו הכללי של חיל-הרגלים הצרפתי וראש האחראים לאימונו. מאמריו של
הגנרל קארפאנטיא, (וקטעי מאמרים) כבר נתפרסמו בשעתם במערכות.

היא לקוחה מתוך "השקפות האינפורמציה הצבאית" הצרפתית

("Revue Militaire d'Information").

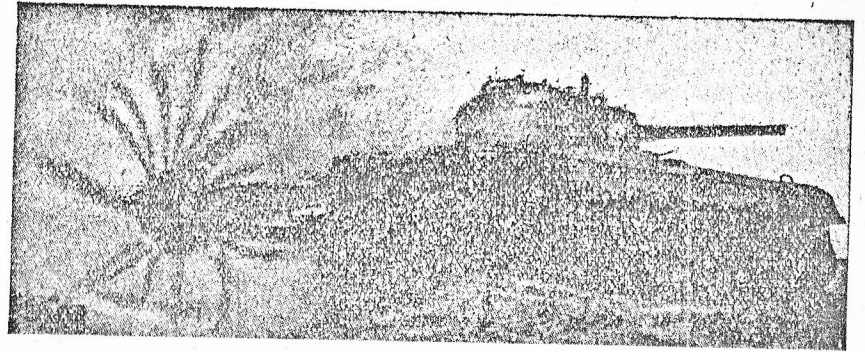
המאמר מאת המיור ג' טאסי והקפיטן ג' יאנג.

מתוך שיחתם של ותיקי מלחמת-העולם השניה, המעלים זכרונות על מארבים -
למדים אנו כמה מצוות "עשה" ולא תעשה" בתורת-המארב.

המחבר העיקרי הוא ותיק מלחה"ע ה-2 ומלחמת קוריאה, ופעיל במפקדת אימון
הריגורים - חיל "הקומנדו" שבצבא ארה"ב.

הרשימה לקוחה מתוך "רבעון ביה"ס לרגלים" האמריקני

("The Infantry School Quarterly").

העקרב — אחת הצורות הראשונות של סנק'מורג

בקרבות הקודמים, שנתרחשו מאז העליה בחוף, הופעלו לעתים זרקורים לעזרת גייסות בהתקפת לילה. אלומות האור כוונו באורח כזה, שהשתקפותן בעננים יצרה אור דומה מאוד לאור ירח. תחבולת זאת, שנודעה בכינוי „אורי-רח מלאכותי“, העמדה לרשות „סיכום חשבון“.

הבעיה שניצבה לפני הגנ' לויט' סאימונדס, מפקד הקורפוס, הפכה למורכבת יותר על-ידי שני גורמים :

(א) פני-הקרקע, אשר השתפעו-מעלה לעבר דרום, התאימו במיוחד להגנה נגד-טנקים (מספר כפרים פזורים בשטח נהפכו ל„נקודות-בצורות“ מסתייעות זו בזו. לא פחות מ-60 מכוניות-שריון מחופרות ו-90 תותחי 88 מ"מ היו מחפים על גורת-החזית שנועדה להתקף).

(ב) גישושי-פטרולים בלתי-פוסקים כנגד מערך-עמדות זה הבהירו לאויב הן את כיוון ההתקפה והן את בחירת היעדים. את ההפתעה לא ניתן, איפוא, להשיג אלא באשר למועד ההתקפה בלבד.

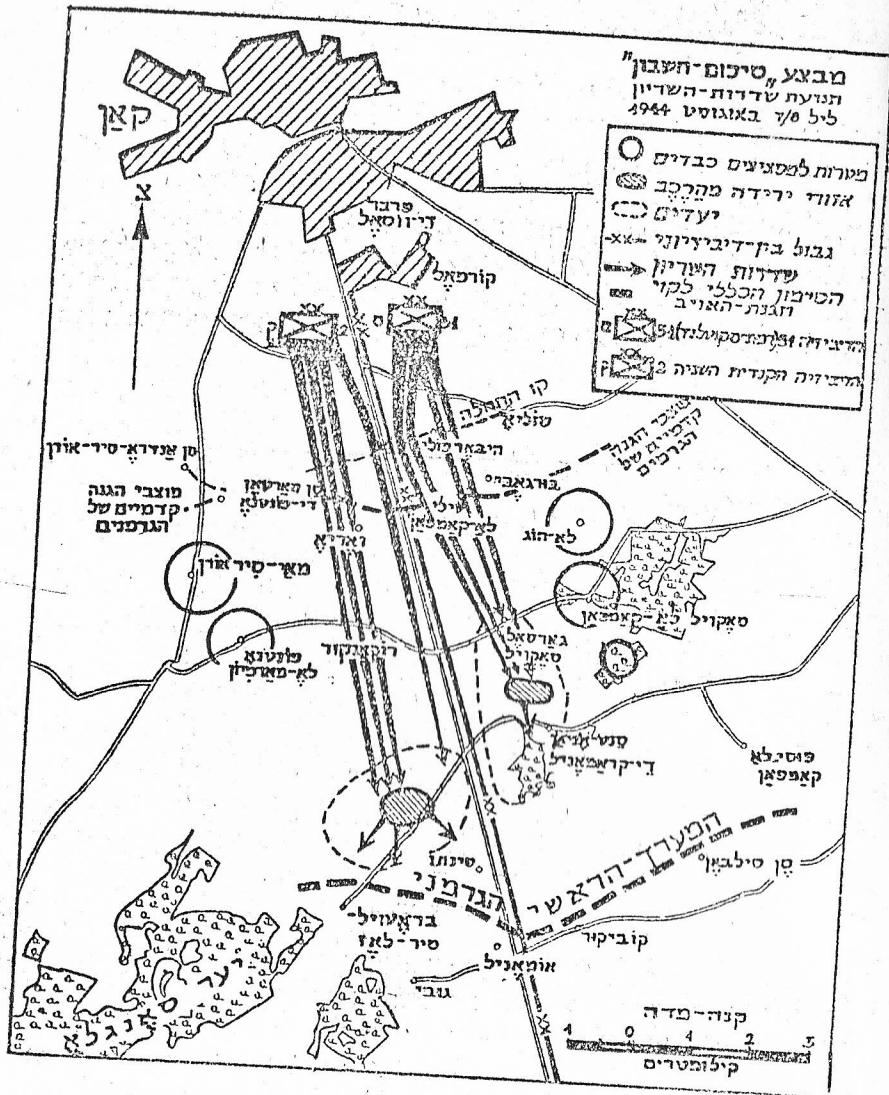
בעמוד מולו כוח-אויב מורכב משתי דיביזיות שריון מרוטות של ס"ס ודיביזית רגלים בלתי-מנוסה אחת, קבע הגנרל סאימונדס בהערכת-המצב שלו, כי בעייתו הראשונה היא הדירת שריינו דרך מסך התותחים ואזורי הצבת המרגמות. כדי לבצע זאת יהיה זקוק לכוח-רגלים שיעמוד מיד לרשותו, כדי לקבל מידי השריון את המשכת הקרב, לאחר שהלו יגיע אל יעדיו.

מכאן שהגדרש ממנו היה להביא את הרגלים אל המקום הנכון, ובזמן הנכון, כשהם רעננים ומיוכנים להילחם.

כמפקד נועז וברוך-דמיון החליט :

(א) כי מן ההכרח לערוך את ההתקפה בחסות החשיכה.

(ב) כי מן ההכרח שילוו הרגלים את הטנקים, ברכב משוריק.

הערות למפה:

- (1) כדי למנוע צפיפות יתרה בסימוני, אין המפה מראה מסיבי, נהרות וקוי-גובה. פני הקרקע גבהים והולכים מצפון לדרום, ותואי-הקרקע העיקרי של כל השטח כולו נמצא באזור המערב-הראשי הגרמני.
- (2) גייסות בעלות-חברית לא סומנו, פרט לשדרות השריון של הדיביזיה הקנדית הי"ד והדיביזיה הי"ס (מ"רמת-סקוטלנד").

כאמור, השלב הראשון של תכנית הקורפוס היה מבצע הבקעה-פנימה בלילה, על-ידי שתי דיביזיות רגלים (הקנדית ה-2 וה-51 הבריטית, מ"רמת סקוטלנד") בסיוע חזק של שריון.

התקפה זאת נועדה לכבוש יעדים הסמוכים למערך-העמדות-הראשי של האויב, מצפונה, למען ישמשו הללו כבסיסים-מוצקים אשר מהם ייפתח אח"כ שלב ב'. התקפה על המערך הראשי על-ידי דיביזית שריון אחת ודיביזיות רגלים אחת, בשעה 1400 ביום המחרת.

למען ספק מחפה שריון לרגלים המסתערים הוכשרו כששים תותחים סע-עצמיים לנשיאת גייסות, על-ידי שהוסר מעליהם חימושם ורוחבו אליהם לוחות-שריון נוספים לכיסוי הפרצה שנוצרה בשריון הקדומני עקב הסרת החימוש. כך נוצרו ראשוני נושאי-הגייסות המשוריינים, כשמן עתה, מלבד זאת, כונס מספר זחלילים-למחצה ומכונות-סיוור כדי להסיע אותם רגלים אשר להם לא נותר מקום בנושאי-הגייסות המשוריינים.

מורני טנקי-המורג

תרשים-המפה הרצוף בזה מראה את הנתיבים, את אזורי הירידה מהמכונות ואת היעדים של שמונה השדרות המשוריינות, אשר נוצרו עקב תכנית זאת. שדרות אלה הכילו אחוז מסוים של טנקי-מורג (רגימנט לדיביזיה) ושל מהנדסי הסתערויות (גונדה לדיביזיה).

על שאר יחידות הרגלים, שנועדו לבער את מרכזי ההתנגדות אשר ייעקפו על-ידי השריון, היה להתקדם רגלית. מבט במפה יראה כמה קשה היתה משימה זאת. גונדה אחת של "תנינים" העמדה לרשות כל דיביזיה לשם סיוע בביצוע משימה זאת.

כדי לערער ככל האפשר את רוח האויב, הוחלט כי פרט לתכנית הרגילה של אש נגד-סוללתית ארטילרית, יכוון כל מאמץ המפציצים הכבדים, שהעמד לרשות הסיוע-לקרקע, לקיעקוע "נקודות בצורות" מסוימות שבאגפי גורת-ההתקפה (ראה תרשים-מפה), קודם שתתחיל ההתקפה.

כוח ארטילרי אדיר עתיד היה לירות מסך-אש, כ-3600 מ' רוחבו, כ-5500 מ' עומקו. מסך-אש זה עתיד היה לנוע קדימה בהזזות של 180 מ', מדי שתי דקות, לפי קצב התקדמות בן 90 מ' לדקה של השדרות התוקפות.

בעית השמירה על הכיוון היתה בעלת חשיבות ראשונה במעלה, כמובן, והעזרים דלקמן סופקו, איפוא, לגייסות.

- (A) אור-ירח מלאכותי.
- (B) תותחי "בופורס" ליריית פגזים נותבים לאורך אגפי רצועת ההתקדמות.
- (C) פגזי סימון לאורך הגבול שבין-הדיביזיות.
- (D) מתיחת סרטים לבנים, וסימון בפנסים על-ידי המהנדסים.
- (E) אלחוט-כיוון.
- (F) סימון מדוקדק באמצעי-מדידה טופוגרפיים מדויקים של "ק-כיוון-המצפן" לפיו יצטרכו להתוות את דרכם של טנקי הניווט.
- (G) מצפנים מורכבים על טנקי ניווט.
- (H) תצלומי-אוויר.

מפקד הקורפוס קיווה כי יעמוד לרשותו שבוע ימים להכנות ולאימונים. פדעבד לא כונס הכוח אלא 48 שעות בלבד לפני ההתקפה. על כל פנים, הזמן הקצר הזה נוצל במלואו לתרגול עליה על נושאי-גייסות משוריינים וירידה מהם, והכרה הדדית של הרגלים והשריון. בפרק-זמן זה הוחלט כי אלחוט הכיוון אינו מדויק די הצורך כדי לשמש עוזר של ממש, והופסק, איפוא, השימוש בו.

בכללו של דבר, יש צידוק לומר כי הגייסות קיבלו תדרוך, ותורגלו בחזרות ממידת האפשר במסיבות כאלה.

הפצצות הראשונות הוטלו בדיוק כ-2300- כעבור חצי שעה החלו השדרות לנוע ולעבור את קו ההתחלה, בהעלותן ענן אבק, אשר בהתוספו לאבק מסך-האש חצילים כמעט כליל את שדה הראיה (על אף השימוש באור-ירח מלאכותי, שנשתבר רק בענן האבק). למירב המזל עלה הירח בחצות, ופעל לשיפור הראות.

בשדרות הקנדיות חלו השהיות ניכרות באזור רוקאנקור, בגלל אבדן כיוון. פתוצאה לא הגיעו השדרות אל אזורי הירידה מהרכב אלא ב-0210. למעלה משעה לאחר גמר מסך האש, הן להפצצה והן למסך אש לא נודעה אותה ההשפעה ההרסנית, עליה סמך מפקד הקורפוס. אף כי אחדים מהרגלים הבלתי-מנוסים נמלטו בבהלת-

4) כ-650 מפציצים צריכים היו להטיל 3500 טון פצצות.
5) קור-אלחוט מתוה-כיוון. — המפר.

אף כי כל הנקודות-הבצורות של האויב שמלפני מערכו הראשי טוהרו עד לשעה 1530, בקירוב, ב-8 באוגוסט, שולם תמורתן מחיר יקר, ושלב ב' לא נפתח בסימן מול. כתוצאה מידת ניצול-ההצלחה, שהיה צידוק לצפות לה לאחר הסתערות התחלית כבדה כל כך, לא נתאפשרה, ואת כל המבצע כולו יש לראות כהצלחה חלקית.

בהשוואה למבצעי-הלילה שכבר עיינו בהם, שלב ראשון זה של מבצע "סיכום חשבון" הינו מורכב מאוד וכרוך בהשקעה ניכרת של מאמץ צבאי. הואיל והנסיון כבר הוכיח את חשיבותה של הפשטות במבצעים מסוג זה, ברור היה כי, יהיו סידורים מורכבים בלתי-נמנעים כאשר יהיו, היתה בכל זאת התכנית כרוכה בהכרח במידה ניכרת של סיכון. למרבית המזל הסיכון התבטא בעיקר בסיכון שבאי השגת "המטרה" (ועקב כך — איבוד הזדמנות מצוינת ללכוד במלכודת את עיקר הארמיות הגרמניות שבמערב), ולא הסתכנות באפשרות של תבוסה רבתי מחמת אבידות כבדות באנשים ובציוד.

עיון בתכנית של המבצע בכללותו מגלה שתי חולשות עיקריות:

(א) פער-זמן ארוך בין השלמת שלב א', כפי שתוכננה, ובין ההתחלה המשוערת של שלב ב', פער-זמן שפירושו היה הפסד בלתי-נמנע של תנופת ההתקפה, ואי-יכולת לנצל כראות ההצלחות שהושגו בשלב א'.

(ב) על אף הנסיון שנרכש ב"מבצע גודווד" כשלושה שבועות קודם לכן — הערכה מוטעית של מהירות התאוששותו של האויב מההרעשות ההתחליות. מכל מקום, במידה שהמדובר בשלב א', היתה תנועת השדרות המשוריינות הצלחה שאינה מוטלת בספק, והצדיקה את ההחלטה לתקוף בלילה. הלקחים החדשים דלקמן תרמו תרומה נכבדה לידיעות שכבר נרכשו בנושא התקפות-לילה במזרח-התיכון ובאפריקה-הצפונית.

(א) שימוש באור-ירח מלאכותי, בד-בבד עם פגזים נותבים של תותחי בופורס ופגזי-סימון של ארטילריית-השדה לעזרת שמירה על הכיוון.

(ב) ערכם של נושאי-גייסות משוריינים לנשיאת הרגלים המסתערים.

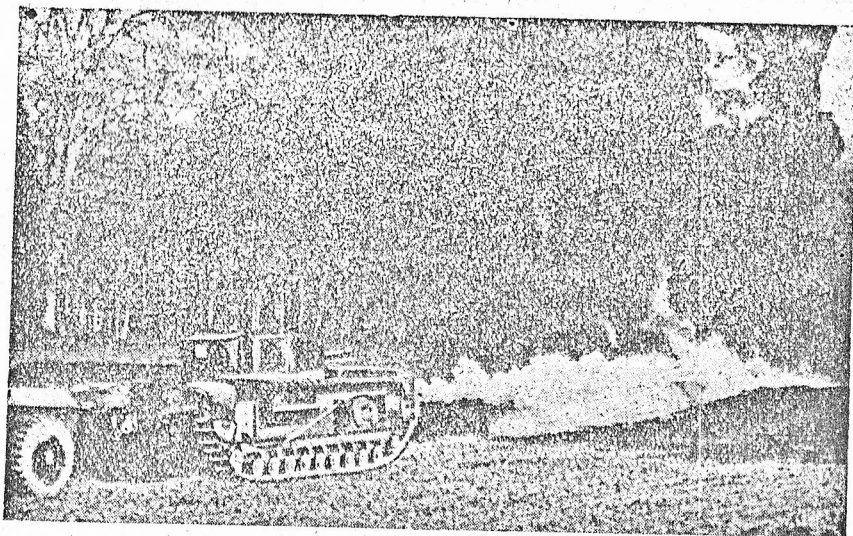
(ג) חשיבותה של תכנית-אש גמישה (השהיות בתנועה גרמו לכך שמסך-האש יתרחק קדימה מן הגייסות המתקדמים, ושהמבצע יושלם ללא סיוע אש נאות.

על אף הכמות הגדולה של הארטילריה שהיתה בנמצא כדי לירותו).

(ד) הקושי העצום בטיהור, בחשיכה, על-ידי רגלים, של נקודות-בצורות מבוצרות כהלכה, אשר עקפן השריון.

(ה) כי במבצע לילה בממדים כאלה אין למנוע מידת-מה של בילבולות.

(6) "גודווד" היה מבצע יום שנערך מזרחית לקאן על ידי שלוש דיוויזיות שריון. הקדימה אותו הרעשת-אוויר ששותפו בה למעלה מ-2000 מטוסים. אבידות האויב היו מועטות מאוד, ולמעלה מ-150 טנקים אבדו לדיוויזיות התוקפות מאש תותחים נ"ט. אף כי נכבשה כבדת אדמה, לא הצדיקו ההוצאות את המאמץ.

"התנין" — טנק-הרגלים הבריטי "צ'רצ'יל", המזוין, נוסף על תותחו, בלהביו. דוארפון הנושא מיכל-דלק משורין מחובר אליו מאחוריו.

טנק-רגלים (ראה תמונה לעיל) — מונח בריטי המצין טנק אשר מהירותו פחותה אולי, אך מודגש בו שריונו החזק. והינו נועד לליחי רגלים בהתקפה, לטיעקרום להם. בצבא הבריטי נהגים לכנס גדודי-טנקי-רגלים למטן יהיו, בריגדת טנקים של הארמיה — דהיינו, בריגדה אשר ברוב המקרים אינה משתייכת לדיוויזיית-שריון (אשר נועדה למבצעי-שריון עצמאיים יותר). והיא עומדת לרשותה הישירה של מפקדת הארמיה, אשר מפנה אותה, או מקצה מתוכה גדודים, לפי הצורך, לסייע קרוב לפעולות כוחות רגליים. טנק הרגלים האופייני למחצית ה-2 היה ה"מטילדה", ואילו בשלב המסיים שלה — ה"צ'רצ'יל".

מגור, הוסיפו חיילי הס"ס להחזיק מעמד בעקשנות בנקודות רבות, והיחידות שנעו בעקבות המסך נתקשו במידת-מה בטיהור השטחים הבנויים שבאגף הימני.

פונטאנא-לא-מארמאון וכן מאי-על-אורנה היו עדיין בידי האויב בעלות השחר.

באגף השמאלי היתה דרכן של השדרות הסקוטיות קלה יחסית, ואבידותיהן היו קלות אף הן, אבל בהתנגדות ניכרת נתקלו הרגלים, אשר ניסו לטהר את הנקודות שנעקפו. בהאר השחר נמצאו עדיין בידי האויב סאקויל-לה-קומפאן, לה-הוג וטילאי-לה-קאמפאן.

מן הראוי להתעכב על שני גורמים שהביאו אף הם לידי השהיות של ההתקדמות. ראשית, ה"מכתשים" שנוצרו עקב פעולת המפציצים הכבדים, הפכו באי-אילו מקומות למכשולים אשר אפילו הטנקים נתקשו לעברם. שנית, לאויב נתחורה חיש ההשפעה המעכבת של האבק על התנועה, ובערמה רבה הטיל עשן לפני עמדותיו, כדי להרבות את הבילבולות, ואכן, היא רבתה.

אולם האבידות הנגרמות עקב כך הן פחותות לאין שיעור מאלה שיש בידי האויב להסב ביום.

העקרונות הכלליים הקובעים שימוש מוצלח בגייסות להתקפה בלילה כוחם יפה במידה שוה הן בפשיטה הקטנה ביותר והן במבצעים בקנה-מידה גדול מסוגו של "סיכום חשבון". לא הזכר, אפוא, במיוחד השימוש בגייסות מוטסים או בקומנדות — שני סוגי גייסות אשר פעלו בהצלחה רבה בלילה במשך מלחח"ע ה-2, ובמיוחד בשלבי הפתיחה של הפלישה לנורמנדיה.

לסיכום, עקרונות אלה הם :

- (א) הפתעה.
- (ב) פשטות.
- (ג) שיתוף-פעולה.
- (ד) גמישות-הקשר.
- (ה) קיום התנופה.
- (ו) ניצול ההצלחה.

תכנית אשר בה התחשבו בעקרונות אלה התחשבות נאותה ומאוזנת מן הדין שיהא לה סיכוי של "יותר מ-50 אחוז" להצלחה, לאחר שמביאים, כמובן, בחשבון את יחסי הכוחות היריבים. עם זאת, כמוכח הן מאד-דודה והן מחאמאמא, אין גורם יחסי-הכוחות משפיע בלילה כפי שהוא משפיע ביום.

ה ג נ ה

נסיון הגרמנים ברוסיה ונסיון צבאות-האוי"ם בקוריאה לימדו כי כאשר מוצבי-הגנה ממוקמים נכונה בעומק, להגנה היקפית, מסתייעים אהדדית, ממוקשים וגדורים כיאות, ולהם מידה הולמת של סיוע ארטילרי, אין הרגלי המנוסה שבהם צריך לחשוש אפילו במקצת מפני התקפת-לילה. לאמיתו של דבר אין פלא רב בהגנה מוצלחת בלילה על עמדה מותקנת-מראש.

התקפת נגד

כבר נזכרנו במבצע "סיכום-חשבון", כמה היטיבו אנשי הס"ס המחושלים של ההגנה להחזיק בעמדותיהם, על אף שספגו מהלומות-ערעור כבדות ביותר מן האויר, וממסך-האש הארטילרי. הם לא נעקרו, למעשה, מעמדותיהם אלא בצהרי יום 8 באבגוסט, ובלחימתם העקשנית כפו השהיה חמורה על מהלך המבצע. אילו אפשר היה להם לגרמנים להנחית התקפת-נגד בת-תוצאות עם האר-השחר באותו יום, היתה הצלחת כל התכנית כולה מושמת לאל.

בעיה זאת של התקפת-הנגד מגלה את ההבדלים המהותיים בין הגנת-יום והגנת-לילה, שכן רק לעתים נדירות, או לעולם לא, מתאפשרת התקפת-נגד בשעות החשיכה.

בבארדיה הוכיחו הגרמנים את ערכה של התקפת-נגד מהירה, בעלת יעדים מוגבלים, עם האר-השחר, כאשר שטפו את הגדוד הדרום-אפריקני שבאגף השמאלי, בסיום השלב הראשון של המערכה. על ידי פעולה זריזה ותכליתית זאת גזרו על המפקד התוקף את הברירה: לתקוף במאוחר באור היום, או להמתין שתיים עשרה שעות, עד אשר יחשיך שוב. זאת היתה הוכחה משכנעת לחשיבותו של כוח התקפת-נגד נייד מאוד העומד לרשותך כל אימת שהתקפת-נגד היא בגדר האפשר. לאחר לחימת לילה ממושכת מן ההכרח שיהיו הכוחות התוקפים עייפים ושרויים במידה ידועה של אי-סדר. הגנתם הנגד-טנקית תמצא בודאי משובשת עם האר-השחר בגלל היעדר אפשרות תצפית עד אז. מכה חדה וקצרה בזמן זה תשיג תוצאות מרחיקות-לכת מאשר מהלומה כבדה יותר בהרבה לאחר כמה שעות, לאחר שמערך ההגנה שלהם כבר יצא מערובייתו הראשונה והתצפית הובטחה הן לתותחים והן לאויריה.

סיוע ארטילרי

הסיוע המשולב-במהודק, והתכליתי, לעמדת חיל הרגלים על-ידי ארטילריה — הוא אחת מדרישות היסוד בקרב הגנה. בקוריאה, בה הפכו התקפות-לילה של הצפוניים כמעט לשגרה, הוכח חוזר והוכח כי אפילו הסתערות הרגלים העזה ביותר תמעד תחת כובדה של אש הגנתית מדויקת, המשולבת במלוא עצמת-האש של הנשק-הקל והמרגמות של הרגלים.

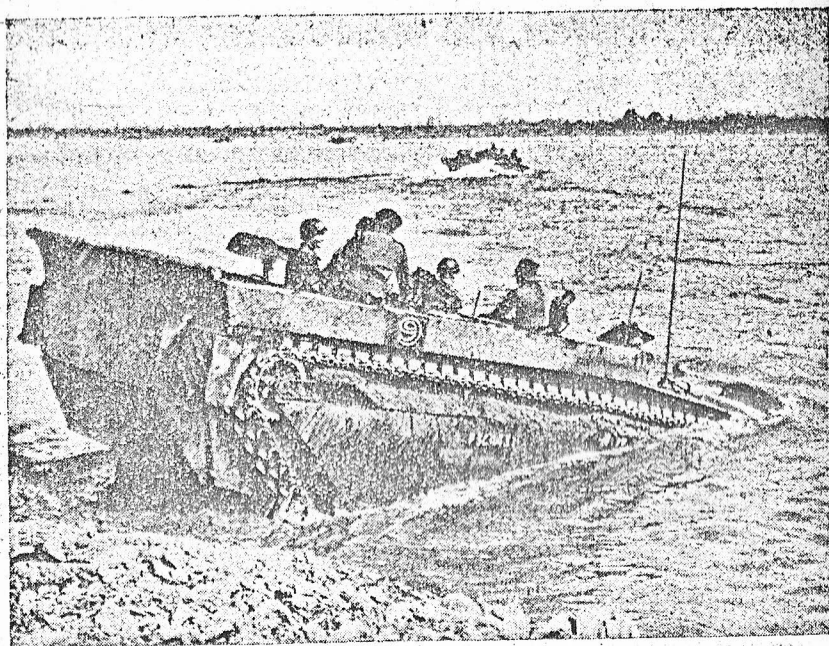
קרוב לודאי כי היריב יקדים להתקפת הלילה שלו ירי נגד-סוללתי עז; ועל כן נמצא כי רצוי שהארטילריה תתפוס בלילה את עמדות החליפין, תחת אלה שמהן ירתה ביום. הצפוניים בקוריאה נתגלו מומחים בצורה זאת של הטעיה, ולעתים קרובות יקשה מאוד לאכן את העמדות האמיתיות של התותחים שלהם, מחמת המספר הרב של דמאים מצוינים שהתקינו.

גורם רוח-הגייסות

כבר דנו בחשיבותה של השגת הפתעה שעה שעורכים התקפת לילה, וראינו את השפעתה של הפתעה זאת על רוחו של האויב באד-דודה, בבארדיה ובחאמאמא.

במבצע "סיכום-חשבון", בו היתה דרגת ההפתעה שהושגה מוגבלת על-ידי נסיבות שקדמו לה, מצאנו כי לא היה בה כדי לערער את שיווי-משקלה של רוח הגייסות המנוסים, וכי היא הבריחה רק את הגייסות הבלתי-מנוסים.

בקוריאה נזכרו הצפוניים לדעת כי קשה ביותר להשיג הפתעה כנגד חיילים אשר הוכיחו עתה כי המענה להתקפת לילה הוא שלא לזוז מעמדותיהם, ולהשיב מלחמה בכל כלי-הנשק שבנמצא. אפילו טקטיקת ההסתננות של הצפוניים הפסידה

„בופאלו“ בחציית נהר

מאומנים-כהלכה, במידה שהמיגבלות הנוכחיות של ציודם מניחות להם חופש לנוע בחשיכה ולירות בתוכה.

הקשיים שבהפעלת אש ישירה של כלים נגד-טנקים ושל נשק-קל בלילה ברורים, אולם מחמת המיגבלות הכפויית על התנועה וחשיבותו הראשונית של גורם רוח-הגייסות, הדרישה הכללית עד היום היתה יותר לניטרול האויב מאשר להשמדתו, על ידי אש ישירה, אם נאפשר, על ידי הנהגת עזרים פשוטים, אסירת קרב על מטרות בלילה באותה קלות כביום, נשפר במידה רבה את עמדתו של המגן, ורשאים אנו לקוות שנגיע לזמן בו ישיג המגן תוצאות טובות יותר, בלחמו באויב המגשש אליו בחשיכה, מאשר לו לחם נגד אותו אויב ביום.

בסכמנו תורה זאת „על רגל אחת“, ניתן לומר: בעיותינו הראשיות הן — לראות לאן אנו הולכים, ויכולת לירות, ולפגוע.

אור-ירח מלאכותי

במרוצת מסע המלחמה בצפון-מערב אירופה, נוצל אור-ירח מלאכותי בדרגות משתנות של הצלחה. משום שהאור מושלך על ידי העננים לעבר אותו

במידה רבה מכוחה, באשר מצבם-הם הופך עד מהרה למצב שאין לעמוד בו, אם רק ה„קיפודים“ המתגוננים מסרבים בעקשנות למוש ממקומם.
הן בבורמה והן בקוריאה נתברר מיד כי רוחם של הגייסות המגינים היתה נפגעת מחוסר מנוחה ושינה, כתוצאה מתקריות חוזרות ונשנות בלילות. בבורמה היתה פעילות הפטרולים של היפנים מכוונת במפורש להשגת מטרה זאת. התרופה הפשוטה של הטלת משטר מנוחה ביום כל אימת שאפשר, פעלה רבות לסיכול מאמציו של האויב.

התייגעות כתוצאה מהיות הגייסות נתונים לתנאי קור ולרטיבות חריפים מעמידה בעיה קשה יותר. אין ספק כי מרבית גייסות הגוש המזרחי, המיטיבים הרבה יותר מגייסות הגוש המערבי לעמוד בפני מחסור, נמצאים ביתרון מבחינה זאת.

במשך חורף 43—1942 הוכיחו הרוסים כי למוד למדו מאותו לקח מר, שזכו בו מידי הפינים, אשר ב-1939 היו מטרידים בלילות את שדרות האספקה שלהם, ומפילים אותן למארבים, לאחר ששכבו שעות רבות בשלג, ממתנים לרדת החשיכה. ארביד פראדבורג, כתב שבדי שעשה את המלחמה בכרלין, מצטט פרשן גרמני מאותה תקופה, אשר כתב על הרוסים שהם „בלתי-רגישים למוזג-אוויר ולתנאי-הקרקע“, פראדבורג מוסיף, „כל המתכנן להביס את הרוסים... חייב לדעת להתמצא בלילה ובערפל כשם שחייב הוא לדעת להתמצא ביום (הרוסים כמעט אמיד תקפו בערפל או בלילה, והם הפתיעו את הגרמנים חוזר והפתע).“

בקוריאה התגברו כוחות-האוויר במידה רבה על בעיה זאת על ידי אימון טוב ועל-ידי התקנה, כל אימת שנחאפשר הדבר, של בונקרים בעלי מחפה-ראש ומגן מפני הרוח הקרה כקרח של קוריאה.

הגנה — סיכום

בכללו של דבר, בעית ההגנה בלילה עשויה להיפתר על ידי נקישת עקרונות הגנתיים בדוקים-כהלכה, תוך כדי הדגשה של:

- (א) הגנה הקפית.
- (ב) סיוע הדדי בין מוצבי-ההגנה.
- (ג) סידורים פשוטים ותכליתיים להתקפת-נגד (עם האר-השחר).
- (ד) תיאום מלא בתכנית האש ההגנתית.
- (ה) אימון.

מגמות ההתפתחות לעתיד

כבר למדנו כי בשתי צורות הלחמה העיקריות התפתחה לחימת-הלילה עד כדי כך, שרשאים אנו לומר כי כבר אין היא מציגה בעיות מיוחדות לגייסות

שטח שבו הוא נדרש, תכליתית המצאה זאת יותר במזג-אוויר מעונן מאשר בליל קיץ חם, שמעטים בו העננים ולעתים קרובות יש בו מידה של אור ירח טבעי. כבר ראינו כיצד ענני אבק במבצע "סיכום-חשבון" ביטלו כמעט כליל את פעולתו של אור-הירח המלאכותי, וכיצד הציל לבסוף את המצב אור-הירח הטבעי!

בפברואר 1945 נוצל אור-ירח מלאכותי בהצלחה רבה ברייכסוואלד, כאשר ה"בופאלות" (רכב אמפיבי-יבשתי) פעלו בכמה הזדמנויות, בריכוזים גדולים, על פני האזורים המוצפים; שם היתה התאורה מצוינת, שכן מזג-האוויר היה מעונן וההשתקפות הנוספת של אלומות האור מן המים הגבירה את השפעתם של הזרקורים. בריכסוואלד, בקירוב, הפעל אור-הירח המלאכותי בתנאי שלג במשך "מבצע תרנגול שחור", בטיהור משולש הראר. ההשתקפות של אלומות האור בשלג הפכה את הלילה ליום והקלה בהרבה את ההתגברות על פני-קרקע קשים מאוד. הרי שלפנינו תחבולת, העשויה להתגלות כאמצעי שלא יסולא בפז, כשמתמשים בה בשימושה הנכון. עד כה רכשנו אך נסיון מועט בשימושה במצבי-הגנה, אולם האפשרויות הגלומות בה גדולות, וניטיב לעשות אם ננצלן במלואן באימונים.

ז ה ת

זמן רב ומיליוני לירות רבים הוצאו במשך מלחמה"ע ה"2 על פיתוח טנקי זה"ת. הגנרל פולר הגדיר את זה"ת ומטרותיו בבהירות רבה: "הזה"ת היה טנק רגלים מצויד בזרקור רב-עצמה, בעל מבנה מיוחד, משלח אלומת אור מהבהבת בצורת מניפה, המאירה שטח נרחב ומסגורת את העיני. הזרקור היה מחופה באורח כזה, שלא ניתן להוציאו מכלל פעולה אלא על-ידי פגיעה ישירה של פגז כזה, העשוי לחדור ב"12.5 ס"מ או למעלה מזה של שריון.

תכליתו של נשק זה היתה לפתור את בעיית לחימת-הלילה רחבת הממדים, באפשרו לבצע התקפה באורח חסכוני יותר ובטוח יותר; כי בעוד השרדה על פניו מתקדם התוקף מואר בבהירות, כל אשר ניתן לו למגן לראות אינו אלא שיפעת אור מסנור, המחשיכה את כל הנמצא מאחוריה, והיא בהירה עד כדי כך, שאינה מאפשרת אש מכוונת.

האותיות זה"ת היו ראשי התיבות של "זרקורי הגנת תעלות", שם שהומצא כדי להסתיר את שימושן ותכליתן האמיתיים של הטנק. בדומה למלה "טנק" עצמה בשעתה לא היה שם זה אלא הסוואה מילולית.

פרשת סבך הענינים שליווה את הפיתוח של הזה"ת אינה ענין לדיון כאן, אבל האמת כפשוטה היא שעל אף המאמץ וההוצאות שהושקעו בטנקים אלה כמעט שלא השתמשו בהם בצפון-מערב אירופה. ואף בשימוש המעט שנעשה הופעלו בקבוצות קטנות ואף לא פעם בקנה-המידה שהתכונו לו מתכנניו. כשהופעלו טנקים אלה ב"צליחת הריין" — הן כדי לספק "תאורת תנועה",

הן, אחר-כך, לשמירת הגשרים והמעברות מפני מוקשים שטים, צוללות-גנסי, אנשי-צפרדע ומפני סכנות אחרות — וכן כשהפעלו על ידי האמריקנים בצליחת תעלת דורטמונד-אמס ונהר האלבה, — העלו הזה"ת תוצאות מצוינות. בעוד שקל להיות חכם לאחר מעשה, אין אתה יכול להמנע מלשאל בנפשך אילו תוצאות כבריות ניתן היה להשיג במבצע "סיכום-חשבון" וליד פאלאז, אילו השתמשו בו הבריטים שימוש נועז ובעל-מעוף.

ההערות דלהלן, של הגנרל-לויט דיסטאל, מפקד דיביזית הרגלים ה"346 הגרמנית, בדבר הנסיגה הגרמנית אל הסאנה, מספקות חומר נוסף למחשבות על אפשרויות השימוש בזה"ת. "כאשר נדחקנו לאחור בשעות היום, ידענו תמיד כי תחול הפסקה בלילה, עת יערך האויב מחדש לקראת מבצעי היום הבא. שעות חשיכה אלו הן הן שאיפשרו לנו לסגת ללא אבידות מרובות".

בעוד שניתן לקבל את עצתם של אנשים המנוסים בשימוש בנשק זה, שומה עלינו לנקוט כל צעד כדי לבחון בשדה, עם גייסות, את אפשרויותיו הגלומות בו.

שמירת-כיוון

הנסיון שנרכש ב"סיכום-חשבון" מוכיח כמה רב הוא הצורך בתחבולת פשוטה לשמירת-כיוון לתכלית שימוש בלילה, במיוחד במבצעים מתוכננים-מראש לפרטי-פרטיהם. אולם עם זאת הוכיח אותו נסיון כי אף תחבולות-האילתור הפשוטות ביותר, שהומצאו בריכסוואלד, שהיו חדישים בשימוש בצידו שכבר היה מצוי ממילא, היו תכליתיות עד-מאוד; לדוגמה — השימוש בכדורים נותבים של "בופורס", פגזי סימון, סרט לבן וכו'.

אם ייוצר מכשיר-אלחוט לכיוון, נישא על גבי אדם, שתיפעלו פשוט ומידת דיוק מספקת, לא יהיה ערוך לערכו. מכשיר דומה להצבה בטנקים וברכבי-שריון אחרים — דרוש אף הוא.

תחבולות מסוג זה, אשר מפתחים אותן לצורך מטרות מוגדרות ומדויקות מאוד, לא-פעם נתגלו בעבר כעלולות-לטעות; ובאימון יש תמיד לתרגל אילתור באמצעים הקיימים, נוסף לשימוש באלחוט-כיוון.

י ר י ש י ר

תחבולת קרניים אינפרא-אדומות שונות לאפשר לו לרגלי או לתותחן הנגד-טנקי לאסור קרב על מטרות בחשיכה, יוצרו הן על ידי הגרמנים והן על ידי בעלות-הברית, במלחמה"ע ה"2. הן נסיון ימי-המלחמה והן נסיון ימי-השלום הוכיח כי לצידו זה מגבלות משלו, אשר אולי ניתן יהיה להתגבר עליהן, ואולי לא. מנקודת המבט של התותחן הנגד-טנקי נראה, הואיל והכל מסכימים כי קליעים מונחים של קרקע-אל-אוויר יהפכו לענין של ממש "מחר-מחרתיים", כי רשאים

סבילות וכושר התמד -
עתודת-יכולת לצבא במבחנו

כושר הסבילות-וההתמד של לוחם

(לאור יומן-המסע של מפקד מחלקת רגלים

במלחמת 1914)

מאת הגנרל קארפאנטיא

גורם-הצלחה שעודנו חיוני

בהשתלמות של קצינים-בכירים, שנערכה במחנה סיסון במאי-יוני 1953, נודמן לי להביע בהרצאה (שפורסמה אח"כ בגליון ה-1025 בספטמבר של "השקפת האינפורמציה הצבאית") — את השקפותי על לחימת חיל-הרגלים. עמדתי על כך, שיש הכרח בחיל-רגלים מוצק, אמון-למסעות, עומד-במאמץ ובעל כושר תמרוני. בהשתמשי בנוסחה "צוירת", כדי להמחיש את ההתרשמות, אמרתי: "לא עם אברכי משי נוכל למלא את תפקידנו, בסיכווי הצלחה כלשהם, נגד אויב

אנו לצפות שבעוד זמן לא רב יהיה בידנו נשק דומה לירי מקרקע-אל-קרקע. נשק כזה יסייע סיוע ניכר לביטול ההשפעה הנפשית של התקפות טנקים בלילה — כי תחבולת בקשת-המטרה אינה מתפעלת לא מאור ולא מחושך.

להבה

כזכור העמדו לרשות הקורפוס-הקנדי ה-2, במבצע "כלול הכל", שתי גונדות של "תנינים", והן הוקצו לרגלים אשר היו "מבערים" מאחורי שדרות השריון. אין בידנו אלא ידיעות מעטות שילמדנו באיזו מידה של הצלחה נצלו טנקי-הלהביוור הללו בתפקיד זה; אבל בתארו את חציית תעלת ואסאם בליל שבין 15 ו-16 בנובמבר, 1944, כותב ההיסטוריון של דיביזית השריון ה-79: "אותו לילה ירקה גונדה א' (מהגדוד הראשון לרגימנט-יאואמאנרי מפיף ופורפאר) אש על פני התעלה, בסיוע לדיביזית הרגלים ה-35: השפעתה של הלהבה בחשכת הלילה היתה הרסנית, ורוחו של האויב נתערעה מאוד". הלהבה היא בראש וראשונה נשק לערעור רוח, ושומה עלינו להשתמש בה שימוש מלא, בתורת נשק כזה, במבצעי לילה בעתיד.

שליטה בתעבורה

הפקקים הנוצרים על ידי הצטופפות כל-ירכב בלילה עלולים לסכן, על נקלה, את גורל המבצע. כבר הוזכרה נקודה זאת בקשר למבצע "סיכום-חשבון". באותו מקרה מסוים היתה היא אחד הלקחים "הטמויים" הנובעים לא ממה שקרה אלא מ"אשר עלול היה לקרות". ברם, בעיה זאת קימת לא רק במבצעי לילה בלבד, והיא ניתנת לפתרון על ידי אימון טוב ופקודות-קבע-למבצע ברורות, שיש להקפיד ללא ויתור על מילואן.

אי-נוח

הוא-הוא המפתח לפתרון הבעיה כולה. רמה גבוהה של אימון יוצרת יעילות ומטפחת בטחון עצמי. רמה גבוהה זאת אינה מושגת בקלות בתנאים השוררים כיום בבריטניה, בכל תרגילי יחידות ועוצבות, בין עם גייסות ובין ללא גייסות, יש לשים דגש חזק בבעיות הנוצרות על-ידי לחימת-לילה ובדרכים המאפשרים להתגבר עליהן, על-ידי השימוש באותו הצידוד המצוי כבר בידי הצבא. באורח זה ירכשו כל החילות, בימי-שלום, נסיון בדרישות-היסוד של לחימת-לילה ויקנו אותם בטחון-עצמי וזריזות-ביצוע אשר יאפשרו להם ללחום ביעילות בלילה, בימי-מלחמה.

(סוף בעמוד 35)

יומן המסע

על גבול צרפת-בלגיה

20 באוגוסט 1914 (ק"מ)

השעה 1800, הגענו למאז'אר. אנו נשכונ בבתי תושבי ורין-א'בווא, ולשם אנו מגיעים ב-2000. בשעה 2200 — עוד טרם סודרנו ללינה.

21 באוגוסט 1914 (ק"מ)

יוצאים בשעה 0700. חוצים את הגבול הבלגי, מגיעים אל מאמבר בשעה 1800 וממשיכים לעבר באַלפונטאן, ובמרחק של 4 ק"מ משם אנו מקבלים פקודה סותרת וחוזרים לשכון במאמבר.

22 באוגוסט 1914 (ק"מ)

בשעה 0200, אועקה. אנו אצים לבאַלפונטאן ואני נערך, עם מחלקתי, בהצטלבות-דרכים... אנו חופרים שם חפירות-קלעים. בשעה 1600 מגיעה פקודה למסור את המקום לרגימנט ה-77, ולחזור אל נאַפראטיור — שם אנו משתכנים בבתיים.

23 באוגוסט 1914 (ק"מ)

בשעה 0200 — אועקה. יוצאים בכיוון אל ג'אדין. אנו עוברים בהודרמונט הגדושה גייטות ומשם לבין לואֶטֶסֶן-פיאַר ולואֶטֶסֶן-דֶאָניס, מקום מחנותיהם של שני רגימנטים של קיראַטירים¹. אנו חוצים שורות אינְסופיות של רכב תובלה מכל הסוגים, ומקצת שבויי מלחמה. רעם התותחים גובר והולך. הרצים דוהרים לכל הכיוונים. פתאום, פורצים חלופי-יריות חזקים לידנו ממש, ואנו רואים מחלקת הוסאָרים (פרשים קלים) בנסיגה מהירה. "הנה הם" — צועקים הם לנו, והרגימנט שלנו במבנה של שדרת-מסע! אנו זונקים לתוך החורשה שממליגנו. אני מגיע לטירת ג'אדין, בה אני נמצא במגע עם חיילי רגימנט-הרגלים ה-9. האנשים שטוחים מאחורי העצים כשאפם בקרקע, ותרמילי-הגב מכסה את ראשם. הכדורים היו שורקים במעופם ונתקלים בגועי-העצים תוך נקישה עמומה. אין רואים דבר, אי-אפשר להישאר כאן; הגרמנים יכולים להגיע למרחק 10 מטר מאתנו מבלי שנראה אותם.

אני מסיג את היילי אל מאחורי גדר המשתרעת לאורך הכביש, ואנו רואים במרחק 1.500 מטר את הגרמנים, גולשים מהגבעה 367 בשרשרות-קלעים, כמו בתמרון. כעבור רגע הם נעלמים. הם נשכבו בתוך שדות-הסלק. לאחר דקה הם הופיעו מחדש, ובעורבם 100 מטר נוספים השתחו שוב. וכל אותו זמן יוצאים גלים חדשים מאחורי קו-הרכס. אני פוקד לפתוח עליהם באש-מטחים, אך — יש לשער — ללא כל תוצאות. הכדורים שורקים ביתר שאת, אך האבידות מועטות: הרוג אחד במחלקה השכנה.

פגזים מתחילים להתנפץ. פגזים אלה, הראשונים שניתכים עלינו מאז התחלת המלחמה, הם בקוטר 77 מילימטר², ומתנפצים בגובה של 10—15 מטר מעל פני הקרקע. אני מקבל פקודת נסיגה, ותופס את בית-הקברות של הודרמון.

אני פוקד לפרוץ אשבי-יריה בקיר המקיף את בית-הקברות, אך הפגזים באים לשם בעקבותינו, הורסים את המצבות, ומטילים את ארנוותי-המתים באויר. היחידות האחרות מסביבי נסוגות. אני מצטרף אל גדודי, ואנו נסוגים לעבר נאַפראטיור, שם תופסים אנו חפירות-קלעים

(1) קיראַטירים — "שרינים" — חיל פרשים "כבד", בנוסף מסורתי, שהיה עדיין עושה שריון חזה ל"נוי". — המער.

(2) היא קוטר תותח-שדה הגרמני משנת 1914. — המער.

1914. חושבני, כי אין הדגמה אשר תיטיב מיומן זה להעלות נגד עינינו את המושגים על המאמץ והיגע אשר חיל-רגלים ראוי-לשמו צריך שיהא "מאולף" לגבור עליהם.

יומן-מסע זה הנני להגיש לקוראיה של "השקפת-האינפורמציה הצבאית".

נתיבה של פלוגה א' ברגימנט הרגלים ה-90

רגימנט הרגלים ה-90, אשר בו ידובר בסיפור-המעשה שלהלן, חנה ערב מלחמת 18—1914, כחיל-מצב בשאטרו. הוא השתייך לדיביזיה ה-17 של הקורפוס ה-9, אשר מפקדתו נמצאה בטור.

פלוגה א' של רגימנט-הרגלים ה-90, אשר אחריה נעקוב יום-אחר-יום עד ל-15 בספטמבר, מצבתה — 250 איש. היא מכילה בין חייליה, אנשי-מילואים מעטים, והללו נמנים כולם על הצעירים שבשנתונים אשר סימו שירותם בצבא. החיילים מזוינים ברובה "לאַבאַל" ונושאים איש-איש 250 כדור באשפות הכדורים בתרמילי-הצד. לרשות כל פלוגה עומדות שתי עגלות גרורות-סוסים: עגלה אחת למזון ולציוד ועוקב לתחמושת חיל-רגלים.

החיילים לבושים סגינים. בתרמילי-הגב שלהם — מעיל קצר, זוג נעלים שני, וחפציהם האישיים. הם טעונים משא לעיפה.

חייל הטירונים לרגימנט הינו אזורי וברובם הללו הם חקלאים, מוצקים, רגילים לעבודה בשדה, אינם מתעייפים בנקל ו"הלכנים" טובים מאוד. סגל הפיקוד של פלוגה א' ל-20 באוגוסט 1914 הוא כדלקמן:

מפקד הפלוגה: הקפיטן קונו (צבא הקבע);

מחלקה א': לויטננט-משנה קארפאנטיא (צבא הקבע);

מחלקה ב': רב-סמל פאַרבוטאַל (צבא הקבע);

מחלקה ג': רב-סמל ראשון דומא (צבא הקבע);

מחלקה ד': לויטננט-משנה סאַנטאַן (מילואים);

בשעה באוגוסט הוסע הרגימנט, ברכבת, אל הגבול, למקום שממזרח מנאַנסי, ושם נכנס הוא לראשונה במגע עם גייסות גרמניים. הוא נשאר בלותרינגיה עד ל-18 באוגוסט 1914. בתאריך זה מחלטי הפיקוד העליון הצרפתי להעביר את הקורפוס ה-9 מלותרינגיה לאזור מאז'אר, בחבל הארדנים, וזאת כדי להציב חזית אל מול התקפת הגרמנים, המסתערים, תוך פגיעה בניטרליותה של בלגיה, לעבר צפון צרפת, ומאיימים באופן רציני על כנפנו השמאלית החשופה. ב-18 באוגוסט עלה רגימנט ה-90 לרכבות בסמוך לנאַנסי. ב-20 באוגוסט ירד מן הרכבות במאז'אר, וצורף לארמיה-הרביעית.

הנמצאות לפני הכפר, במרחק 200 מטר מפאתה של חורשה אשר אנו צופים לעבר המוצאים שבה, מהם עלול להפציע האויב. הרעב מתחיל לתת את אותותיו.

בשעה 1400 מופיעים פטרולים של האויב בפאת החורשה, קרוב מאוד אלינו, כי עמדתנו לא מן המעולות היתה. הפגזים מתחילים ליפול, כגשם, לימינו לכיוון ביצ'ר ובאֶלֶפֶסֶוֹנְטָן. אנו רואים מעל לעצים מאות פקעות לבנות קטנות. הן נפצי הפגזים.

בשעה 1800 מכריחה אותנו הנסיגה הפתאומית של הגייסות של ימינו לעשות כמותם. אלא שארבעת פלוגות הגדוד, במקום לסגת בנפרד בצורה שלא תעורר תשומת לבו של האויב, — דבר שהיה אפשרי היות והחל יורד הלילה — מנתקות את המגע כולן יחד.

הגרמנים מבחינים בכך, ואנו מוצאים את עצמנו מלווים בברד כדורים ומספר פגזים. קריאות ל"צעד מזורז", שבאו ללא כל צורך, מכניסות מקצת איסור ביחידות, ובמאמצים רבים עולה בידי לקיים את הסדר במחלקת. אנו עוברים את נאֶפְרָאֶטִיר, שנעזבה עלינו תושביה. כעבור שעה אנו נעצרים במערה יער. מסביבנו — לילה חשוך. האנשים רצוצים מעייפות ורעבים. במרחק — אורות אדומים מתמרים לשמים. נאֶפְרָאֶטִיר עולה בלהבות. לאחר מכן נדלקים מוקדות נוספים, ועד מהרה מסומן האופק בקו של להבות. אנו מסתכלים, הלב זועם והגרונן חנוק.

אנו מבלים את כל הלילה על דרך זו, המוליכה אל וראָס. מימינו גיא תלול, משמאלנו היער. נטשנו את מערה היער שלנו. הגרמנים ממש דרכו על עקבינו. שמענו מדברים ביניהם. לפתע שומעים אנו, משמאלנו, צעקות: "קדימה! בכירונימו!" — ומיד לאחר זאת פורצים חילושי יריות בלתי מרוסנים. מה מתרחש? איש אינו יודע. רגימנט שלם שוכב שם ואין שומעים ממנו דבר ואין רואים מאומה, ואנו מתחילים את מסענו מחדש. מתקדמים משך 10 דקות. אחר כך — עוצרים... מדוע? איש אינו יודע. האנשים נופלים תחתם כגושים. בכדי לצאת שוב למסע יש הכרח לטלטל אותם. אחד אחרי השני, ולהעמידם על רגליהם. תודה לאל, הסיכוי ליפול בשבי אינו קוסם לאיש. והם צועדים, ושוב צועדים. סוף, סוף, מבצבץ היום. איוו הקלה, איוו סיוט עבר עלינו במשך הלילה הזה! הנה הגענו אל וראָס. אין כל חלוקת־מנות.

בנסיגה

24 באבגוסט 1914 (10 ק"מ)

על יד סיוגיי, אנו חוצים את מערכתם של גייסות מאפריקה, וזאבים וקלעים־ילידים, המכניגים חפירות־קלעים. בכנסייה נמצאים פצועים מספר. התושבים מסתכלים בנו, בעברנו, ושותקים. אך עיניהם מלאות־תוכחה. הם, אשר לפני שלושה ימים בלבד ראו בנו את משחרריהם, רואים אותנו עתה מסתלקים. אנו נמסים להרגיעם: — "הם טרם באו" — אך אין אנו מצליחים לשכנעם, ולבנו מתכוץ בחשבנו על נאֶפְרָאֶטִיר, אשר איננה עתה אלא תל־הריסות. לפני הבתים עומים קרונות גדולים ואנשים מעמיסים עליהם בחיסוון מקצת רהיטים ישנים וחבילות בגדים. אל אחורי הקרונות קושרים פרות ועגלות, והתלוכה מעוררת־הרחמים יוצאת בעקבותינו, בזרקה מבט אחרון אל הבית הישן. בשדות — סוסים, פרות וחזירים שנעזבו לנפשם.

אנו חוצים שוב את הגבול ומגיעים, בשעה 1900, אל שארליוול. מאז ה־23 בבוקר עברנו כ־80 ק"מ. אין כל חלוקת־מוון.

פגשנו בחיילים מהרגימנטים ה־77, 68 וה־135. אומרים כי לרגימנט ה־135 היו אבידות קשות.

25 באבגוסט 1914 (20 ק"מ)

בשעה 0200 — אועקה. שוב אנו יוצאים לדרך על קיבה ריקה. אנו עוברים את שארליוול,

(3) יחידות המורכבות מצרפתים יושבי צפון־אפריקה: נשאו תלבושת צבעונית מסורתית בנוסח המזרח.

חופסים עמדות על הגבעות החולשות על העיר, וכעבור זמן־מה נעים לכיוון צפון־מערב ומגיעים בשעה 1400 לארסי; אנו משתכנים שם בבתים.

26 באבגוסט 1914 (10 ק"מ)

אנו נשארים כל היום במערה־המחנה. כל הכפר אורגן להגנה. התושבים, בראותם את הכנותינו, עוזבים אותו לאט־לאט. שמועות קודרות מגיעות אלינו. אומרים ששארליוול נכבשה בשעה 1700 תוקפים הגרמנים משמאלנו, לעבר ריימון. הם נהדפים אחור. בכל זאת, ניתנת לנו פקודה לסגת. כעבור רבע שעה עולה ארסי בלהבות. אנו צועדים דרומה. הלילה אפל עד אימה, וכאילו כדי להגדיש את מולנו הרע, יורד גשם סוחף החודר עד לעצמותינו. אנו חוצים את מתחם יחידות־המשנה של הרגימנט ה־77. גם מצבן אינו משובח ביותר. לחיילים רבים חסרים תרמילי־הגב. לא השגתה רגע — והתרמיל הושלך לתעלת־הכביש. זורקים כל דבר שאינו בגדר הכרח ממש. והנה הגענו לסאריוון, הגדושה גייסות.

27 באבגוסט 1914 (30 ק"מ)

אועקה בשעה 2 בבוקר. אנו יוצאים שוב לדרך, רועדים מקור, בגשם. כל היום עובר עלינו במסעות ובמסעות־נגדיים. אנו נערכים למשך שעה קלה בעמדות סמוך לטירת מונטובוצא, קרוב אל דומאָרי.

28 באבגוסט 1914 (10 ק"מ)

כל הארמיה עומדת לתקוף. הקורפוס ה־11 נמצא מימינו, לעבר דונשאָרי. כל היום נשמע רעם תותחים נמרץ, אך אין אנו נכנסים לקרב. בשעה 2100, פקודת נסיגה. אנו שוכנים ביישוב באֶל־וולָא, 2 ק"מ מצפון לכוליקור, המלא כבר גייסות. אנו שוכבים ברחוב, התרמילים למראשותינו. החיילים תשושים לחלוטין. אין כל חלוקת־מוון, אנו מגיעים בשעה 2400, אועקה בשעה 0200.

29 באבגוסט 1914 (25 ק"מ)

בשעה 0200, שוב יוצאים לדרך. יום האתמול, אומרים, היה גרוע מאוד. מספרים כי הדיביזיה המארוקנית בותרה לשנים, והזואבים והקלעים־הילידים נפלו לפי חרב. הקורפוס ה־11 נהדף אחור. הקורפוס ה־9 עומד בפני סכנת כיתור. לנו יש הרושם שלוחצים עלינו מקרוב. התותחים רועמים מאחורינו, משמאלנו ומימינו. שום הפסקה, שום חניית־מנוחה. התרמילים עפים לתוך התעלות. הרבה מפגרים. תשישות החיילים הולכת וגוברת. מגיפת הדיונטרית מוסיפה על דכאונם. אני הולך בעורף מחלקתי, כדי שאיש לא יצא מתחום ראייתי. הפגזים מלוים אותנו לכל אורכה של הדרך.

אנו עוברים ליד גודי הקלעים האפריקניים. הם כרו חפירות־קלעים משני צדי הדרך, בכדי לחפות על נסיגתנו. בשעה 1100 מקבל גודי פקודה לחפות על נסיגת הדיביזיה. על פלוגתי לתפוס את קורני, מחלקתי (מחלקה א'), צריכה להחזיק בפאת הישוב, משני עברי הכביש מאַשרוֹמֶאָגִיל, כשהמחלקה ב' מימינה, מחלקה ג' משמאלה, ומחלקה ד' בעתודה. רק זה הגעתי עם מחלקתי אל קורני, כשראייתי על הכביש מאַשרוֹמֶאָגִיל את הגרמנים, במרחק של 600 מטר, מתקדמים בשדרה של רביעיות. הולכתי את מחלקתי לפאת הכפר, אל חלקות האחו ואל הבתים, ופקדתי לפתוח באש. הגרמנים מתפרסים בשדות לשרשראות קלעים ומשיבים אש, אך אין היא גורמת לנו כל אבידות. אין זה כך לגביהם. בשכבם במדרון, המגנף ויורד, מהוים הם מטרה נהדרת בשבילנו. ובכל זאת אין הם נסוגים. לפתע, הגנזים הראשונים מתחילים ליפול בתוך קורני, אני מחזיק מעמד לרגע, אך בהיודע לי שיתר המחלקות כבר נסוגו ובאין כל אפשרות לבוא במגע עם הקסיטן שלי, אני מחליט לעשות כמותם. אנו חוצים את הכפר ומגיעים דרך

1 בספטמבר

אין כל שינוי.

מהלכות שמועות דמיוניות ביותר, אומרים שהגנרל פו עומד ליטול לידיו את הפיקוד על הארמיה שלנו. מדברים על הצלחה בלותרניגיה ובאלוס. אולם אין על כך פרטים מדויקים. השעה 1400, הגרמנים מתקפים ומתחילים להמטיר עלינו פגזי-ריסיסים. אלה הם פגזי הריסיסים הראשונים בני קוטר גדול שספגנו (כנראה, 150 מ"מ). הסוללות הצרפתיות יורות במלוא המהירות, אך הן מאזרות מיד, וזכות להרעשה נגדית. ראיתי אחת הסוללות האלה, כאשר היא נאלצת כמה פעמים להפסיק את אשה ולחדשה זמן מה אחר-כך. חיילים, בכנותותיהם לעורם, מגישים את הפגזים. פגז ארוך מפוצץ עגלת תחמושת וגורם נזק לשלושה תותחים. נשאר תותח אחד בלבד. שני אנשים מוסיפים לירות בו. אחד מגיש את הפגזים. השני מכוון יורה. זה נהדר. עיד אנו תמהים כיצד יכלו הגרמנים להיטיב כל כך לאכן את סוללותינו, והנה הרחק באופק, במדומי השחקים, הבחנו בכדור מעופף, בעל צורה מאורכת. זה היה כדור-מעופף לתצפית-ארטילריית ("דרוקן" — כפי שכינהו הגרמנים), הראשון שראינו.

הרגימנט ה-70 מופגז ביד רחבה. בפלוגתי 2 הרוגים ו-8 פצועים. בקרבתי נפצעים הקפיטן ב. והלוינט צי. מפלוגה ג' עיי אותנו פגז עצמה בשעה 1900 ניתנה פקודת נסיגה. אין אנו מבינים ובר. כל היום החזקנו מעמד, וכעת אנו נסוגים... מובן שהטבחים אשר שלחתים ללא נאביל, אינם מביאים לנו ולא כלום.

2 בספטמבר (27 ק"מ)

צעדנו חלק מהלילה והגענו בשעה 2 בבוקר לבארי, מקום בו אנו נשארים יממה שלמה. אנו חופרים חפירות אהדות לפני הכפר, לעבר החזית.

3 בספטמבר (25 ק"מ)

אזעקה בשעה 2400. אנו יוצאים ב-0300, עוברים את גוגאן-לאבאס-סילארי ועורכים את חניית הגופש העיקרית על שפת הכביש בומונט-סיר-ואל. החום מחניק והשעה היא 1000. פתאום נשמע רעש מנוף. מסתבר שזה מטוס גרמני הטס מעל סילארי בגובה של כמה מאות מטרים וזורק 2 פצצות. הוא פונה לעברנו. למרות הפקודות נפתחת עליו אש-יריות. הוא נטע, מנסה לנחות, אך בהגיעו לגובה של 10 מטרים, מחליק על כנף אחת, ומתרסק על הקרקע. מתוך שבירי המטוס אנו מחלצים את איש-התצפית, לויטנט פצוע קל. הטייס נהרג. אנו יוצאים שוב וחוגים בטרפאפא. את התותחים כמעט ולא שמענו היום.

4 בספטמבר (37 ק"מ)

אנו יוצאים שוב. יום זועתי. החום נמשך ואינו מרפה, אך מוכרחים להמשיך לצעוד, כי מרגישים אנו שלוחצים עלינו מקרוב. מהבוקר רועמים התותחים בלי-הפסק ודומה כאילו מתקדמים הם בעקבותינו צעד אחרי צעד. שרק לא ינתקנו מהנהר מארגה ו נתפזם, ממהרים. החיילים מרכינים את ראשיהם וממשיכים בזעם, בהידוק שינים, תשושים ומטוממים מעייפות. משהה אותנו אחד מנחשוליה-הפליטים האינסופיים האלה המלויים אותנו מאז בלגיה. אולם אין השעה כשרה לגילוויירוף... והנה קרונות מספוא תקועים בשדה בציי הדרך. רחמנות מתעוררת כך שעה שאתה מסתכל באנשים האומללים. ישישים, נשים, ילדים, מסתכלים בנו בעברנו ומקללים אותנו. נבצר מהם להבין מדוע זוכים אנו, החיילים, להמלט מן המלכות לפנייהם. ומה אפשר לומר להם? אנו מרכינים את הראש. והנה הגענו אל קונדא. קול התותחים מתקרב. סוף-סוף חצינו את הנהר, נודע שפוררו כל המצודות על המארנה. מדוע?

אנו עוברים את גאלון, שאמפיניול ומגיעים לואפרה, שם אנו משתכנים בבתיים.

השדות אל נובי, כשאנו נושאים את פצועינו. בעקבותינו רודפת אש הגרמנים אשר לאחר שחצו במהירות את קורני, החלו יורים מעל ראשינו. בנובי אין נפש חיה. הדרך הראשית אל ראחאל-ריקה לגמרי. לאן לפנות? לא קיבלתי כל הוראות. אני מחליט ללכת אל אמאנליוקי. על-יד חנתת הרכבת, מפוצצים תותחנים עגלות תחמושת, אשר אין אפשרות לקחת עמם. הראה משהו את הרגימנט ה-90? עם 12 איש שעוד נותרו לי ממשיך אני לעבר ראחאל. אנו סוחבים את רגלינו בקושי, אנו רוצים ורענים. לבסוף, בשעה 2000, מגיע אני אל ראחאל. אין נפש חיה, הרחובות ריקים, החנויות סגורות, תריסי הברזל מורדים. ראשי היית לאמר שהעיר מתה. אין בכוחי אף לחשוב על כך כי נמשיך בדרכנו, ואני משכן את אנשי ברובע הנמך של העיר, דרומה מהגשר הראשון.

30 באוגוסט 1914 (מה 30 עד ה 31 ועד בכלל — 22 ק"מ)

במשך הלילה הגיעו לראחאל גייסות צרפתים. אני מעמיד את עצמי לרשות קפיטן מרגימנט קלעים-ליידיים, המהויק בגשר. כן מגיעים 600 איש מהרגימנט ה-65, שבאו מבסיס הגיוס והיו מחפשים אחרי הרגימנט שלהם. קפיטן הקלעים משאיר אותם אחר. אנו חוסמים את הגשר במחרטים, תוקעים מזרונים בתוך הלונות הבתים ומחכים.

גונדת פרשים מרגימנט-הקיראסירים עוברת על פנינו. התותחים "דופקים" קשות — לימינו. לפתע אנו רואים, במרחק 800 מטר, בקו מעוף הצפור, מתבלט על רקע השמים האפורים, על יד חומת בית-הקברות, פטרול של פרשים גרמנים. הקפיטן שולח אותי עם 12 החיילים שלי בפטרול מהצד השני של הגשר. עלינו לברר האם חלק זה של העיר תפוס. הרחובות ריקים, הכל סגור ומסוגר. אנשי נמצאים על המדרכות, רוביהם טעונים ומכוונים אל החלונות, מוכנים לירות. לכשמגיעים אנו לככר קטנה, שורצות כמה לירות קרובות מאוד, ולאחריון קול ההירק בלתי-מרסנת, ושני סוסים ללא פרשים, פצועי כדורים, צונחים לרגלינו. אנו מסתתרים בתוך השערים ומחכים. קול צעדי סוסים מתקרב ולפתע, במרחק 50 מטר מאתנו, מופיעים שני פרשים גרמנים. מסח רירות — והם פונים עורף ומסתלקים בהירה.

אנו חוזרים. אולם הגרמנים איכנו אותנו בינתיים, והם מרעישים את הגשר הבתים הסמוכים. מתחילה להיות מורגשת התערערות קלה. ובאותו רגע דוקא מתישב לו קפיטן הקלעים על כסא באמצע הגשר, מבלי שיגלה שמץ דאגה לנוכח הפגזים המתפוצצים בקרבתו. לאחר שמסטר קלעים החלו מתפוררים, אוסף לויטנט אחד את מחלקתו על הגשר ומתחיל לערוך אתם תרגילי סדר חמושים. ההפגזה הופכת נמרצת יותר. אומרים לנו, שגרמנים יורים גם על הגשר השני, הנמצא מאחורינו, בכדי לנתק לנו את דרך נסיגתנו. פגז חודר דרך חלון לתוך חדר, והורג 12 איש. ניתנת פקודת נסיגה. עלינו לעבור את הגשר השני אחד אחד, עד כדי כך הוא מוכה-כדורים. לאחר הליכה במשך כמה שעות בחשיכה, פוגש אני בפלוגה ב' של רגימנט ה-90, שאבדה את דרכה גם היא. אני מצטרף אליה. אין כל חלוקת מנות.

31 באוגוסט

נשתכנו בישוב קטן, ויצאנו בבוקר לחפש אחרי הרגימנט, הנמצא בסביבה. אנו פוגשים קודם את פלוגה ד', ולאחר זה, סוף-סוף, את יתר הרגימנט ליד במאנל-אנאל. רגימנט מסכן! הוא לחם אתמול על ידי בארתונקור וסבל קשות: מיור אחד הרוג, 2 מיורים פצועים, לויטנט-משנה אחד פצוע, הגדוד ה-3 דולל וכן הרגימנט ה-68. לאחר שמפקד הגדוד הראשון (הקפיטן פינז) נפצע, נוטל הקפיטן שלי (קונו) את הפיקוד על הגדוד לידיו. אני מקבל את הפיקוד על הפלוגה. נשארו, סך הכל, כ-170 איש.

אני תופס עמדות לחיפו על הארטילריה בין זינויביל ולא-נאביל, בצד הדרך הרומאית העתיקה, ומבלה את הלילה בערמיק-ש.

יצאנו שוב לדרך בשעה אחת אחרי חצות ואנו מוסיפים לצעוד דרומה. אנו עורכים את החנייה העיקרית בין אקויריל-ל-א-רפן וגורמאץ, בתוך ערוץ סמוך לגדת הנהר. הקולונל אוסף את הקצינים וקורא לפנינו את פקודת היום של הגנרל ז'ופר, המצוה על חידוש המתקפה בששה בספטמבר בבוקר. הידיעה מתפשטת כאש אבק-שריפה. כולם, כקצינים כחיילים, "מבסוטים". סוף-סוף נתמודד עם אויב "בלתי נראה" זה, שבפניו אנו נסוגים ללא-קרב זה 12 יום. החיילים שוב עליוזים. אנו, אשר הכינונו את אנשינו לקראת עזיבת פאריס, אשר חיפשנו אחרי כל נימוק הגיוני אפשרי כדי להסביר להם את הנסיגה הזאת שאין לה קץ, מרגישים עתה הרבה יותר נוח. זה נגמר. חלף הלום-הבלהות. המסע נמשך במצב-רוח הרבה יותר טוב. לכולנו אותה המחשבה, סוף-סוף אנו עומדים להילחם! אין לך דבר כה מדכא מבחינה גופנית, וביחוד נפשית, כימים הקודרים של הנסיגה אשר עברו עלינו לאחרונה. אנו מגיעים אל פאר-שאמפאנואז, הלווינטט בוטון מקבל את הפיקוד על הפלוגה. אני הולך לבקר אנשים חביבים, אשר ארחו אותי לפני חדשים, כשהייתי הניק סאן-טיר. הם משתפים אותי בחששותיהם. רבים מבין החיילים עזבו את המקום. האם יש לעשות כמוהם? אני מיעץ להם להישאר. מחר אנו מתחילים שוב בהתקפה. כיצד נהגו הם? איני יודע זאת, אולם בימים שלאחר זאת התנהל קרב ברחובות העיר.

6 בספטמבר (8 ק"מ)

אני תופס, על ידי פלוגתי, חורשת אורנים קטנה, 3 ק"מ דרומה מבאן, ושווה שם כל היום. מעבירים אלי את תוכן פקודת היום של פוש — "להחזיק, בכל מחיר, במשך 3 ימים". הרושם הוא, שמשמאלנו הדפו את הגרמנים. אסור כי יפרצו בגזרתנו. כל הלילה אנו חופרים חפירות, שחיותן כלפי צפון. אני מנסה להתקשר עם פלוגה 11, אשר עליה לכבוש את באן. הלילה — שחור-משחור, בכניסה לכפר מוצא אני גופת רוכב-אופנים צרפתי בתוך תעלה. הרושם הוא כי הכפר לא נתפס. אין כל חלוקת מנות היום. הצמא גורם לנו סבל איום.

7 בספטמבר (8 ק"מ)

ההרעשה מתחילה עם שחר. אנו נתונים לאש אנפילודית בתכלית. (אש מן הצד, לאורך מערכנו). חזיתנו היא כלפי באן, ואילו היריות באות מכוון מוראן-ל-פטי. איראפשר לזו, עלולים לאתר אותנו. יש שיחים כה רבים, שהארטילריה הגרמנית יורה, "כאשר תנחנה הרוח" — מבלי לגרום לנו כל נזק שהוא.

אני נמצא בחפירה קטנה יחד עם הלווינטט בוטון, סמל ר-4 חיילים. לקראת השעה 1600 מורגשת הרגעה כלשהי. אני מנצל אותה כדי לגשת עם שני אנשים אל באן, לחפש מזון ומים.

רק יצאנו והנה מתחדשת ההרעשה ביתר שאת. הגדוד ה-3 של הרגימנט ה-90, קיבל זה עתה פקודה להתקיף את אולניוויץ, וההכנה הארטילרית מתחילה. תותחים בני 75 מ"מ, הנמצאים בעמדות מאחורי הכביש המוליך אל באן, צפון-מערבה מהכפר, יורים בלי הרף. רעש של גיהנום ממש. הדי הנפצים היבשים של תותחי ה-75 מ"מ "קורעים" אוזניים. הגרמנים משיבים אש. אנו מגיעים אל באן בדיוק ברגע שפגז גרמני הורס את מגדל-הפעמונים של הכנסייה. הגדוד ה-3 נמצא שם והוא מתקדם עתה בכביש החוצה את הביצות של סאן-גוזן שבין באן לבין אולניוויץ. הגבארדיה הפרוסית המחזיקה בכפר מגלה התנגדות מרה. שלוש פעמים קמות הפלוגות, תחת אש-תוסת, ומסתערות על הכפר בכיוונים. הן מגיעות עד אל קצותיו ותוך קרב בנשק קר מצליחות לחזור פנימה. הלילה ירד, ובכפר אחוזה-להבות נמשך הקרב מרחוב לרחוב, מבית לבית. רב

טוראי שופינה מתנפל על קצין גרמני ופולח אותו בכיוונו. אך הגרמנים, שהתבצרו בבתינו, יורים על אנשינו מטוחי-מגע. המיור ז'ט, ראש מטה הדיביזיה ה-17, אשר אסף מסביבו מחלקות אחדות, נהרג בראשם, שעה שהנהיגן להסתערות בשלישית. המיור רואן, אשר פקד על הגדוד, נפצע. רוב הקצינים נהרגים או נפצעים, והכפר אולניוויץ נשאר בידי האויב. הלווינטט דה ואריי-סומיאן, לאחר שהתקיף שלוש פעמים בראש הפלוגה ה-11, מקבל פקודה לכבוש מחדש את באן, בפאתה של חורשה עוצרים אותו בקריאה "האלט" (עצור, בגרמנית). בהבינו שאלה הם גרמנים, הוא צועק: "מצב-כריעה, בחורים — צרורות! אלה הם גרמנים" — ונופל מנוקב כדורים.

אני חוזר לפלוגתי. בהעדרי נפל פגז לתוך החפירה שלי, 4 אנשים נהרגו ולווינטט בוטון נפצע קשה. אני נוטל לידי את הפיקוד על הפלוגה. מנות לא חולקו גם היום.

8 בספטמבר (5 ק"מ)

השעה 0500. חליפת-יריות קרובה ביותר מקפיצה אותנו ממשכבנו. יחידות-משנה מרגימנטים של מלואים, שנמצאו במשמרות הקדמיים, נתנו לאויב להפתיעם ביער שמיימינו. נמלטים מהרגימנט ה-348 (דיביזיית-הרגלים ה-52) בבואם מעבר ה"חווה הגדולה" נסוגים באי-סדר לעברנו. עד מהרה מקבלים גם אנו פקודה לסגת. הידיעות הן רעות. הקפיטנים ג. ול. הלווינטט דה-לה-בוסייר ולווינטט ל. נהרגו. נפצעו הקפיטן פנק, הלווינטט דאיה. אנו ניצבים מאחורי מוֹן-אז ומחכים. הפגזים נופלים צפופים אך מקצת מהם מגיע לכל מקום. זה שלושה ימים שלא ניתן לנו אוכל כלשהו. שם עובר עלינו הלילה.

9 בספטמבר (22 ק"מ)

אני תופס עמדות מאחורי חות "נוול", בפאת חורשה, בתור חיפוי לתותחים. כל הבוקר רועמים הותותחים מצד מוֹן-אז. בשעה 1000, לערך, מופיעה שדרת חיל-רגלים, הבאה ממוֹן-אז, ונסוגה לעברנו. האנשים — חורים ובלוויי-סחכות. רבים אף בלא הרובה. זהו הרגימנט ה-135, אשר היה נתון עתה במבחן קשה. עוברות קבוצות אחרות והמרחק ביניהן גדל והולך; אחר כך — מספר נחשלים; אחר כך — לא כלום. מאחורינו עוברות סוללות התותחים בני 75 מ"מ את עמדותיהן. גם אנו עושים כמותם. בהחלט, לא הולך לנו.

השעה 1100, אנו חופרים חפירות לפני הכפר אַינט, לכוון הגבעה 134. עובדים בקדחתנות. קבלנו פקודה — להחזיק מעמד בכל מחיר במשך שעה וחצי, כדי לאפשר לדיביזיית-הרגלים ה-42 להגיע. הרעב מענה אותנו. זהו היום הרביעי שלא בא אוכל אל פיננו. לאחר שלושה ימים אלה של לחימה מרה, שורר כעת שקט גמור. מה אירע? מדברים על נצחון על יד פאריס. אך אין אנו מאמינים בכך. ובכל זאת, שעות אחה"צ חולפות בשלוה, הגרמנים אינם תוקפים. אין אנו מבינים דבר. ברדת הלילה מופיעות במרחקים, מימינו ומאחורינו, שדרות חיל-רגלים.

זוהי הדיביזיה הרגלית ה-42 המתקרבת ובאה. גונדת דראגונים מתפרסת למערך מפורז ונכנסת בהעזה לתוך היער. אף ירית-רובה אינה נשמעת. בשעה 1900 מגיעה פקודה: התרמילים על הגב! אנו צועדים קדימה. אין אנו מאמינים למשמע אונינו. המתקפה! כיצד יחזיקו אנשינו מעמד? עדיין אין כל חלוקת מזון! הארטילריה רועמת בלי-לאות. אנו יוצאים לדרך בתצנתנו חורשות-אורן קטנות. אין כל רעש. רק חריקת ענפים יבשים מתחת לרגלינו. אנו מפציעים אל תוך מערה-יער גדול, לפנינו — שריפה עצומה. חות "נוול" בוערת. היא הוצתה ע"י הארטילריה שלנו. אנו מתקדמים בזהירות, וכשאנו נמצאים לא יותר מ-200 מטר ממנה, מופיעה מתוך החורשה, מימינו, פלגת-גייסות המתקדמת גם היא לעבר החווה. האם אלה צרפתים או גרמנים? פטרול יוצא קדימה. זהו הרגימנט ה-68, אשר גם לו סומנה החווה כיעד. אנו מקיפים אותה. בתוך

המרתף פצועים צרפתים וגרמנים. כמה גויות, עגלות, רתמות, סוסים ונשק, אנו חוקרים את הפצועים הצרפתים. בשעה 1900, שעה שהחיילים עסקו בהכנת ארוחה, הגיעה פקודה והגרמנים נסו, בהשאירם אפילו את פצועיהם הם. באותו רגע הרעישה הארטילריה הצרפתית את החזה, וזרעה מבוכה בקרב הגרמנים. אנו מקוים לבלות שם את הלילה. ברם, כעבור חצי שעה מגיעה פקודת יציאה.

החיילים אינם מסוגלים עוד לשאת בכך והם "נסחבים" בקושי. אנו נכנסים לתוך היער וצוערים בכון אל מוראן-לאֶ־פטי. איזה לילה איום! אנו מתקדמים בעצם משעוליער, העובר בין עצים קטנים. אין אנו מרגישים את עצמנו נוח כלל וכלל. על כל צעד — פגזים, פצועים עזובים לנפשם. רגש של זועה מקפיא את דמנו. כמה מבין המסכנים הללו מתו מרעב, מקור ומחסר טפול? ואנו, אין באפשרותנו להעזר.

מתי נצא סוף־סוף מיערות אלה, המעיקים עלי? לפתע, נשמעת מימינו, ומקרוב מאד, תרועת חצוצרה. זוהי תיקיעת ההתקפה הגרמנית! ואז בא הפחד, הפחד המטרף והמחוסר כל הגיון, ה"מטאטא" את הכל. נשמעים צלילי קולות. אלה הם גרמנים. בכל זאת לא נורתה אף ירייה אחת. אנו מצליחים לכנס מחדש את אנשינו. הקולות הללו אינם בעצם אלא קריאות לעזרה. אלה הם פצועים גרמנים, ואחד מהם, חצוצרן, בשמעו את רחש השדרה שלנו, תקע בחצוצרה כדי להסב את תשומת לבנו. פטרול נגש לסייר אותם. הם שייכים לאחד הרגימנטים של הגבארדיה. בינתיים הפסדנו 20 דקות.

במרחקמה מוצאים אנו שני מקלעים־בינוניים נטושים. העינינו נמשך. אנו כורעים תחתנו מעייפות ומרעב. המסע נפסק לחמש דקות, וכל הרגימנט צונח ארצה וישן. צריך להעמיד את החיילים שוב על רגליהם, להבטיח להם שבקרוב יגיעו למקום בו יחנו. עם כל הפרש בגובה פני הקרקע — הם צונחים ארצה. וכל הזמן אנו נתקלים בגויות ובפצועים המשוועים לעזרה! בקצה חורשה אחת מוטל סוס, שנהרג עוד לפני כמה ימים, כש־4 רגליו הנוקשות מושטות השמימה ומעבר לו והלאה — גרמנים, שפניהם השחירו עד שאין להכירם, בטנם נפוחה, אכולים על־ידי חולעים.

סוף־סוף עולה השחר.

מסע ההתקדמות

10 בספטמבר (10 ק"מ)

אנו עומדים ופנינו לעבר מוראן-לאֶ־פטי. יריות מספר מקבלות את פנינו. הגרמנים נמצאים שם עדיין. אנו מכתרים את הכפר. אולם אלה מספיקים לסגת בכביש אל ברג־לה־ורסי. אנו מוצאים ארבעה בלבו, בין החורבות, הכפר — כולו אפר. אנו רואים שני קנים מסכנים יוצאים מתוך גל הריסות. בזמן הרעישה התחבאו הם במרתמים. למרגלותיהן של ערמות חציר מוצאים אנו 200 פצועים צרפתים וגרמנים עזובים לנפשם. הגרמנים הופתעו. סוסים במלוא רתמתם קשורים לשערים, עגלות מלאות ציוד, שלא נגעו בהן. באחת החוות ערוך השולחן לארוחה. המזנון המטלטל של קציני רגימנט־הגבארדיה ה־8 עומד סמוך לשולחן. אנו מברכים עליו. החיילים שודדים את הכורות שבכפר ומנסים לשבור את רעבונם בדבש.

בכל הרחובות, בכל הבתים, גופות של צרפתים וגרמנים. אולם האויב מתחיל להרעיש את הכפר. אנו מפנים אותו, מתבססים מדרום־מזרח, בחורשה קטנה, ושם מבלים את כל היום. מכל עבר שורקים כדורים ופגזים. "שכנינו" הם חללים מרגימנט הרגלים ה־32, שנלחם כאן לפני ימים מספר. סוסים — תמיד באותו מצב־גוף טרגי: בטן נפוחה, רגלים נוקשות מופנות השמימה. לרגלי עץ אחד יושב לו "הוסאר המות" (רגימנט פרוסי של הוסארים אשר סמל־הכובע שלו — גלגולת־אדם ושתי עצמות משולבות) ובידו המכוזת מחזיק חתיכת צנים. בתוך התעלה

מוטל אחד מחברי הסאן־סיריים (ביה"ס הצבאי הצרפתי הגודע) לבוש המכנסים האדומים בעלי סרט־הצד הכחול.

ריח מעורר־ביחלה נוף מגאי־צלמות זה. ברדת הלילה רואים אנו עגלות־האספקה של הרגימנט מתקרבות ובאות בכביש של פאר־שאמפאנוֶאן. סוף־סוף נקבל אספקת־מזון.

קבוצת ה"סבלים" להעברת הלחם הספיקה להתרחק עוד בטרם הגיעתנו הפקודה לצאת. הרגימנט זו, בכדי להתקף את אַקוֹרִיר־לֶאֶרֶאֶפו, 3 ק"מ מזרחה. הגודו שלי, פותח את המסע, הלילה אפל ביותר. אנו מתקדמים בזהירות, מאחר וכל רגע עלולים אנו להתקל בפטרולים גרמניים. אחרי מסעות ומסעות־נגד רבים, מגיעים אנו לגבעה קטנה, בזוית הנוצרת על־ידי הדרכים היוצאות מן אַקוֹרִיר מערבה. לכשיצטרפו אלינו שני הגדודים האחרים יהיה עלינו לתקוף.

במרחק כמה מאות מטרים נראות מדורות. אלה הם הגרמנים המחזיקים בכפר. חלפה חצי־שעה ושני הגדודים האחרים טרם הגיעו. אנשינו שוכבים בכל מקום המזומן להם. הגודו נמצא במבנה מכונס. לפתע עולה הירח, ירח נהדר, המאיר את כל הסביבה ובין השאר, במרחק 200 מטר מאתנו, חפירה גרמנית. — "מי שם?" ומיד לאחר זאת יריה. המולת קולות בחפירה הגרמנית. גילו אותנו; איננו זויים מהמקום. היה זה אסוננו. אנו שומעים ברורות את פקודות המפקדים הגרמנים. האנשים המתבלטים על רקע השמים כצללים סיניים, תופסים את עמדותיהם, דורכים את הרובים. עומדים לקבל אותנו יפה! לסגת? אסור לחשוב על כך. והרי בין כה וכה כבר מאוחר מדי! ברגע זה ניתק פטרול גרמני מהגוף העיקרי של האויב ומתחיל להתקדם לעברנו.

"לכשהוא יתקרב לגמחי", אומר לי המפקד, "יונוק הגדוד, לפי האות שלי, להסתערות". הפטרול מתקרב. "מי שם?" אנו שוכבים דום. אין הוא עוד רחוק מאתנו אלא 30 מטר בלבד. "קדימה!" והגודו פורץ קדימה. את חמשת הגרמנים אנו מכדנים תוך כדי הריצה. פרצו חלופי יריות איומים. האנשים צונחים ארצה. נשמעות צעקות־כאב. ליד נהרג רבי־סמל שלי. אנו מגיעים עד תל־החזה של החפירה הגרמנית. גרמני נמצא שם. הוא מכונן רובהו אלי במצב עמידה ויורה. אני מרגיש כויה. קבלתי כדור בצוואר. אני יורה אליו באקדה. באותו רגע מתחילה תנועת נסיגה. השורות הראשונות הושמדו. בהיות הגודו במבנה מכונס, יתנגשו בנו השורות שבאו מאחורינו. משתררת ערבוביה והן סונגות אחורה. רגלי מועדת ואני נופל במרחק כמה מטרים מהחפירה הגרמנית. לקום? לא אגיע רחוק בסופת כדורים זו שמעלי. אני נצמד בכל כוחותי אל הקרקע. הדם זב מפצעי ומלכלך את פני.

בינתיים נחלשת חליפת היריות, ונדמה לבסוף כליל. דממה־מבשרת־רעות שוררת על פני שדה־הקטל. יתר הגודו נמצא כעת מחוץ ליכולתי להשיגו. מה לעשות? מורגשת תנועה בחפירה הגרמנית. יוצא פטרול. אני נזכר באותו רגע שבכסי נמצאת עניבת־חרב גרמנית, ידי מחליקה לתוך כיס סגיני ואני משליך את עניבת־החרב רחוק ממני. הפטרול מתקרב אלי. אני מעמיד פני מות. הגרמנים רואים את פני מכוסיה־הדם. אחד מהם בועט ברגלו באחורי. אני לא נע ולא זע. "קאפוט" — אומרים הם ומתרחקים.

הירח התחבא. אני זוחל על בטני לאֶ־לאֶט. אני עובר בצורה זו 200 מטר; אני קם, ולאחר שהתמצאתי בכיוני אני פונה לעבר מוראן-לאֶ־פטי. הם חשבו אותי למת. אני נחשב במרפאה ומצטרף לפלוגתי. איבדתי 41 איש בהתקפה זו. הפיקוד על ארבעת מחלקותי הוא בידי סמלים.

11 בספטמבר (40 ק"מ)

אנו יוצאים שוב לדרך, בעלות השחר.

אני נאלץ לעבור חלק מהדרך רכוב על סוס. יורד גשם סוחף. לאחר החום — מטר. עוד מסע של 40 ק"מ, ובאילו תנאים! בדרכים ספוגות־מים, בשדות מעובדים שבהם הנך שוקע עד לקרסולי רגליך, בתוך יערות. אנו עוברים את ואֶפְרָא, פלאַבניי, איסטרי, ביורי. לכל אורך הדרך — תרמילי־גב, ציוד גרמני, סוסים, עגלות, חיילים מפגרים. זוהי מנוסה ממש. בכל הכפרים מקבלים אותנו

בורעות פתוחות. התושבים בוכים מרוב שמחה למראנו: "מהרו, אומרים הם, לא יותר מ- 20 דקות לפניכן עברו כאן הגרמנים, והם מסתלקים". אנו עושים כמיטב יכולתנו. אולם גם לכחאנוש גבולות משלו. אנו נסחבים ומתקדמים. מה חבל, חושבים אנו, שחילה-הפרשים שלנו אינו עכשו עמנו.

בלילה מגיעים אנו אל אתי, ומסתדרים שם לחניה. מכרזיים מצב הכן, היות והגרמנים הינם בודאי בקרבת מקום. אסור להעלות אש. ואנשינו — ספוגי מים!

12 בספטמבר (30 ק"מ)

יצאנו בשעות הבוקר המוקדמות. על חוף הנהר מארנה, לפני קונדא, ערכנו את החניה הראשית והמתנו שחילה-ההנדה יבנה גשר-סירות, בצד הגשר שהגרמנים פצוהו בכדי להפוט על נסיתם. אנו חוצים את המארנה, ועוברים את קונדא. ביציאה מהכפר, קוראים לי המיור אלקייא, מפקד הגרימנט, והגנרל מוסי, מפקד הבריגדה 4, ונותנים לי פקודה "להתקדם עם פלוגתי לאורך תעלת מארנה אן, באופן שאשמור על האגף השמאלי של הבריגדה אשר תנוע לכוון ליברי-סיו-ואלו, ולהבטיח בריבזמן את המגע עם הדיביזיה המארוקנית, אשר תתקדם ממערב לתעלה". — התצטרף אל הגרימנט שלך בליברי — מוסיף הגנרל מוסי. אני יוצא לדרך. המסע הוא קשה ביותר וכל הזמן יורד גשם. מימינו אין אנו יכולים לראות דבר. משמאלנו, עד להגיענו אל הכפר ודאמאנג, רואה אני את שדרותיה של הדיביזיה המארוקנית. בהגיענו אל בילי-להג'רן סופנים אנו מספר יריות משמאלנו. אלה הם פרשי האויב. אנו מצליחים להניסם.

מימינו וכן גם מאחורינו רועמים התותחים בלי הרף, דבר שאינו חדל מלהדריך את מנותחי. והפרשים הללו, משמאלנו! האם פרושו של דבר שהדיביזיה המארוקנית אינה נמצאת במקביל לנו? אך יש לי פקודה לנוע אל ליברי-סיו-ואלו. ואני ממשיך.

יורד עכשו גשם חזק, שאין כדוגמתו. אנו ספוגים מים עד לשד עצמותינו. התותחים נדמו. כבשו את ליברי, חושבים אנו, ונמצא שם אכסון טוב. הנה הצטלבות-דרכים. אני מדליק את פנס-החשמל שלי, ובוחן את המפה. אנו נמצאים במרחק של לא יותר מ-400 מטר מהכפר. עוד דקות מספר והגענו. אני צועד בראש פלוגתי עם פטרול-החוד. הלילה כה אפל שאין רואים מצד אחד של הכביש אל משנהו. לפתע, מהצד השני של הכביש, מאחורי עץ, נשמעת קריאה: "עמוד, מי שם?" — הגרמנים מחזיקים עדיין בליברי! אני מעביר הפקודה: "אחורה טוב, ולתוך התעלות". — הזקיף הגרמני פולט יריה. אנשי החושבים שחלה כאן טעות, צועקים "פראנס, פראנס" — עונה להם מטר יריות. לא נותר לנו אלא להסתלק חיש-מהר.

היריה בלתי מרוסנת זו מכניסה איסור בשורות חיילי. הרץ שלי, שנפצע, השמיט את רסן סוסי, והלו נמלט, מבוהל, לעבר הגרמנים.

תוך דקות ספורות נמצאנו מהוץ לטוח. הגרמנים, שאינם יודעים עם מי יש להם כאן עסק, אינם רודפים אחרינו. אנו סוחבים אתנו כמינין פצועים. רבי-הסמל שלי נעלם. השני, תוך יומיים. לאן לפנות? היכן הרגימנט? אין אנו יכולים ללכת כל הלילה. כבר אין האנשים מסוגלים לכך. מאיר-דיגיסא, ברור כי אנו נמצאים כרגע בתוך קוי האויב ומוכרחים להתרחק.

אני מחליט שאנו נבלה את הלילה בחוה גדולה, מול בילי-לאגראן, במקום בו נכנסת התעלה לתוך מנהרה. סוף-סוף מגיעים אנו לשם. אך באיזה מצב! אני מסדר את חיילי בתוך אסם מלא קש. איאפשר למנוע בעדם מלהלוץ את נעליהם ולהסיר את פגניהם וחגורם. נוטפים מאתנו נחילי מים. אני מציב זקיף בכל אחת מפניות החוה ובסמכנו על השם, אנו מבלים שם את הלילה.

(4) באותו זמן היתה כל דיביזיה צרפתית מורכבת משתי בריגדות, כל אחת בת שני רגימנטים תלת-גדודיים. המער.

13 בספטמבר (20 ק"מ)

בשעה 0700 באים להזרינו כי שדרת-רגלים מתקדמת משמאלנו, על פני הכביש ודאמאנג-בילי-לאגראן. זהו הרגימנט. כעוד שסברתי שהוא נמצא מימיני, היה הוא משמאלי. אני מצטרף אליו. חשבו שנפלתי בשבי יחד עם כל פלוגתי. מה בעצם קרה כאן? המסע אל ליברי נדחה, והרגימנט נעצר באיס. הקולונל שלח שני רוכבי-אופניים להודיעני על השינוי בפקודה, אך מוג האויר היה כה איום, שהם לא יכלו להשיגני. ובכן, חזרתי לעומק של יותר מ-10 ק"מ אל תוך קוי הגרמנים.

התקדמותנו נמשכת. פטיט-לוג, סאט-סול. אנו ממש דורכים על עקבות הגרמנים. זהו באמת מרדף-צידי, עד כלות הנשימה. אנו מפגרים אחריהם ב-20 עד 30 דקות בלבד. הכביש זרוע כל כמה צעדים תרמילי-גב וחגורים. בסאט-סול מלאות המדרכות ותעלות-הביוב בבקוקים... ריקים, כמובן. שערי-בתים ומרתפים נפרצו. במרתפים הביות פרוצות. היין זורם ברחובות. פיתוי גדול הוא לאנשינו וקורים כמה מקרי ביהו, תותחנים ממלאים בבקוקים את עגלות התחמושת שלהם, הריקות מפגזים.

אנו פוגים להתקפה על פרוץ, מוכנים לסייע לגדודים שבקו-הראשון. ניתכים עלינו כמה פגזים אך מבלי שיגרמו נזק כלשהו. עד מהרה אנו רואים את הכפר. הוא עולה בלהבות. הארטילריה שלנו עשתה עבודה יפה, והגרמנים עזבוהו. אנו חוזרים לחניה בתיואסי. אפסו כוחותינו.

14 בספטמבר (7 ק"מ)

הרגימנט מקבל פקודה לצאת להתקפה על גורי. ביציאה מתיואסי אנו נתקלים במקום בו חנה האויב. האפר עדיין חם. תרמילי-גב, קופסאות שימורים. הגרמנים עזבו לא מזמן. במרחק מה אנו מוצאים אוטובוס עזוב; זהו אוטובוס ברלינאי.

התקדמותנו מתנהלת בקלות עד לפאתו של היעד (המקביל למסילת-הברזל, וכ-2 ק"מ ממזרח לה). אך פאת-היער טוחה היטב ומשמופע איש בסמוך לה מקבלים את פניו במסח-יריות מתותחים 77 מ"מ. אנו ממתניגים. יחידות-המשנה שמימינו מנסות להתקדם תוך ניצול מקומות-המחפה שבשטח. אך הן לא הרחיקו לכת. באותו רגע מקבל אני פקודה לנסות לנוע עם פלוגתי (פלוגה א') וכן עם פלוגה ב', אשר מפקדה, הלויטננט לן, נפצע זה עתה. אני עורך את פלוגתי במבנים דלילים ככל שאפשר, ובקבענו לנו את הכביש תיואסי-גורי בתור ציר, אנו מפציעים מפאת-היער. התותחים בני 77 המ"מ מתחילים להמטיר פגזים. אנו מתקדמים בקפיצות. מתוך אות, ריצת-זנוק בת 50 מטר, לאחר זה — כולם משתחים על הקרקע. כמה צר לנו כעת על תרמילי-הגב שמוכרחים היינו לזרוק בשעת הנסיגה! ששת התותחים 77 מ"מ של הסוללה הגרמנית פותחים שוב באש. עתה זה נגמר המטה, ועד למסח-היריות הבא — אנו זונקים שוב. הגרמנים מטיבים לירות, ותוך דקות ספורות נפגעים אצלי מספר חיילים. בכל זאת ממשכים אנו. במרחק של 1500 מטר רואה אני במשקפת, בפאת-היער "פאטרון", את הסוללה היריה עלינו. אולם האויב הרגיש בסכנה האורבת לו, ופותח עתה באש ההוביצרים 105 מ"מ — בפגזי רסיסים — על הדרך הרומאית העתיקה, בדיוק ברגע שאני מגיע אליה עם יחידות-המשנה הראשונות שלי.

אחד הפגזים הראשונים מתפוצץ לידי. מספר אנשים מחולית הפיקוד שלי ואני עצמי נפגעים. אני מעביר לסמל את הפיקוד על שתי הפלוגות. אך אין כל אפשרות לחזור ולחדש את ההתקדמות.

(6) כזה היה מספר התותחים בסוללה של ארטילריית השדה הגרמנית לפני מלחמת העולם הראשונה ונשאר כן במשך כמה שנים. המער.

עצם הקריאה של יומן-מסע זה — הרי היא עשויה לאפשר לו, לקורא להבין מדוע יכלו לדבר על "הגס על המארנה". היא עשויה להבהיר לו כיצד אותם אנשים, אשר מאז ה'23 באבגוסט נמצאו בנסיגה, והיו מותשים מרוב עייפות, רוחם נמוכה עקב הכשלונות שבמערכת הארדאנים ובמערכת סינאי — רתגל, — כיצד יכלו הם, בכל זאת, ראשית, מה-6 ועד ל-9 בספטמבר, בתוך ביצות של סאך-גון, להתמודד התמודדות-מנצחת עם הגרנאדירים של הגוארדיה הפרוסית שהיו שכורים מהצלחותיהם הבלתי-פוסקות; ולאחר מכן, ב-9 בספטמבר בערב, לאחר 4 ימים של קרבות קטלניים וכשהם מורעבים, לפתוח מחדש באופנסיה, ומשך 5 ימים ו-5 לילות, לאחר קרבות מרים, להדוף את האויב עד אל הרי ראים, ולהעצר רק בגלל מחסור בתחמושת. הנה דבר הראוי באמת להיקרא נס. אך לאמיתו של דבר שום נס לא אירע לנו.

היה זיפור ומפקדי הארמיות שלו.

היה סגל-הקבע המעולה של הצבא הצרפתי, כקצינים כסמלים, ואחרון-אחרון — גמישות-המריץ המופתית של החייל הצרפתי בכלל ושל החייל הרגלי בפרט. האם עשויה אמנם גמישות-מריץ כזאת להיות בבחינת סגולת-קסם, הבאה כמאליה ואשר בכוחו של מפקד להולידה בו עצמו ובאלה שסביבו, בור-במקום, ברגע של הכרח — רגע אשרי כה תכופות אין להזותו מראש? או שמא אין זה אלא פשוט פריה הגואל של ההתאמנות הגברית והנמרצת, אשר — אם אין ברצונך לראות את הצבא מועל, בבוא היום, בעצם טעם-קיומיות-כליתו — יש להשליטה, בלא הפוגה, על הצבא כולו, עוד בימות השלום?

ס י כ ו ם

בתוכני כי ימצאו אשר ישאלו: מה טעם להזכר בתקופתנו, תקופת המינוע הכולל והמלחמה האוירית-האטומית, בצורת לחימה מיושנת זו? אשיב להם זאת: האמנם אפשר להתעלם מכך כי לפי עצם מהותה, מחייבת המלחמה את האדם להחזיר לעצמו את סגולתו הראשונית, סגולת כושר-הסבל הגופני, — ולבצע את המוטל עליו ביתר-מהירות, וביתר יסודיות, ככל שייגזר עליו להתייצב למול יריבו תכופות יותר, ממושכות יותר ובמגע קרוב יותר? והאם אין זאת מחובת-זכותו של חיל-הרגלים דוקא, החיל שטרם עבר מן העולם, לפחות לא בזירות המלחמה של קוריאה והודו-סין?

זאת ועוד. סבורני כי מאמץ זה — לסגול עצמי כה שרשי ויסודי — הכרח

(7) מצביא צבאות צרפת באותה תקופה. — המער.

שיהיה ממושך יותר וקשה יותר, ככל שמתבלט יותר השוני — אם לא הניגוד — בין שני ארחות החיים, האזרחי והצבאי, של האזרח בן-זמננו.

בכל אופן, קשה שלא להודות: החייל-המגוייס המערבי של מחר יתגבר אך בקושי על אותם מבחנים ועל אותו יגע גופני שיהיו מנת-חלקו מהרגע "שיכנס למשחק". וזאת משום שהרדיפה, בקצב גובר-והולך, של האדם בימינו אחרי נוחיות רבה ככל האפשר בכל רגע ומצב בחייו, תניע אותו, במקרים רבים, לראות כבלתי-הכרחי — לפחות — כל מאמץ להגמיש ולחשל במקצת, מדי פעם בפעם, את הגוף המתחיל להסתייד לפני זמנו וההופך על כן — לבלתי מוכשר להתגבר התגברות של ממש על קשיי התמורה במשטר-החיים, לכשתתחולל תמורה זאת.

העולם המזרח-אירופי סובל פחות מחסרון זה. פשטות-החיים וההסתפקות-במועט, הרגילות בקרב עמיו, אשר נוסף על כך גם הורגלו לתמורות הקיצוניות שבאקלימם, מדמות, בעצם, את תנאי-חיהם יותר לתנאי ימי-המלחמה מאשר אל תנאי עתות-השלום, במובנם המקובל של תנאים אלה במסגרת המושגים ה"אטלנטיים".

מכל מקום, ביום הראשון של המלחמה, אחת החמורות בין נקודות-התורפה של לוחם מצבא ארץ-מערבית תהיה בסעיף ה"כושר הגופני".

הדבר עוד יוחמר בשל נחיתותנו המספרית-ההתחלית. עוצבות אחדות עלולות בגלל כך להישאר בקו-החזית במגע ישיר עם היריב זמן ממושך בהרבה מזה שנוקבים אפילו אלה, המייחסים מראש לדיביזיות הנוכחיות שלנו "משך-חיים" בתנאי-חזית ארוך יותר מזה של הדיביזיות אשר תעמודנה נגדן.

היתכן, בתנאים אלה, שלא לאמר, לכתוב ולחזור ולהדגיש במלוא התוקף, כי הגברת הפוטנציאל של כושר הסבילות וההתמדה של הקצין, של חייל-החזית וחייל-השרותים, מוסיפה להיות בגדר צווי, אשר הונחתה יש בה — כשהיא לעצמה — כדי לדון צבא לאותו כשלוך התחלי המכריע לגבי ארץ-המטרופולין הצרפתית, אשר אף ב-1914 כפסע היה בין הצלחת זיפור למנעו, לבין אי-הצלחה.

הרי שיש עדיין מן האקטואליות באותה דוגמה, וסבורני שהלוחם המורגל להתגבר על עייפותו, מוסיף להיות גורם חיוני להצלחה. על כן שומה על הצבא שלנו כי יהיה עשיר במקור-כח זה לפני יום האפס; כי הרי החל מאותו רגע, יעמדו עיקר הגייסות הלוחמים בפני תפקידים השונים לגמרי מאותה התעסקות באימוני-השלמה, לה יכולים היו להתמסר במשך החורף של 1939 — 1940.

בקיצור, על האימון-הגופני במשך השירות הפעיל ותקופות שירות המלואים, להיות מתוכנן ומבוצע מתוך כוונה לעשות את הפרט שליט — ככל האפשר —

בתגובות שלו, שעה שהמחסור בשינה, הרעב, הצמא, אורכה של ככרת-מסע או של שלב במערכה יעמידו במבחן אמיתי את מרצו של פלוני, או יאימו לערפל את בהירות-מחשבתו של אלמוני.

גם כיום, יותר מכל חיל אחר, אין חיל-הרגלים משוחרר מההכרח האופייני לו: לשמור, תוך מגע ישיר וממושך עם האויב, על אותו שווי-משקל מוצק של שרירים ועצבים, אשר כל פגם בו, ואף הקל ביותר, מכביד מיד על כף החובה של מאזני רמת-הרוח הצבאית. כן איני סבור כי יש איזה ענף-אימון אחר, מלבד המסע-הרגלי, אשר את היכולת בו ניתן להקנות אפילו לגוף-האדם מן המקופחים ביותר. וזאת, ראשית כל משום שהרובאי, אפילו כשהוא ממונע או פועל על זחלילים, לוחם על פי רוב רגלית, ואפילו במשך היום. ומשום כך, צריך שתמיד ישא בקרבו מעתודת-מינימום, את היכולת ל"יחידת-מסע", כלומר, שיהיה מסוגל להלחם לאחר שעבר ברגל תוך תריסד שעות, "וללא דרך סלולה", מרחק של שלושים עד ארבעים קילומטר.

משיושג דבר זה, רשאי המפקד לקוות לגילויי יכולת רבה בחיל הרגלים שלו, ויהיו אשר יהיו תנאי-השטח, התנאים המקומיים של הקרב האירי ואותו פרצוף המטושטש עדיין, אשר יהיה לה לטקטיקת העתיד.

שנית, משום שמסע, שמתאמנים בו במרחקים ודרישות גוברות ועולות — עד אל ביצועה, למשל, של פשיטה לטוח של 80 ק"מ תוך 36 שעות, בקירוב — מאלץ את הרגלי לבחון את רצונו הוא ולהפעילו למען יוכל לעמוד במבחן הזה; הווה אומר, לעשות מעשה השייך במפורש למעשי קרבי-הרגלים.

האמת היא שבקרב, נמצא תכופות הרגלי, שגורלו גוזר עליו להיות מבודד, פחות או יותר, מחוץ לאזור השפעה של מפקדו, ואותו הרובאי-הרמן הפשוט, או המש"ק הנמוך, אין לו אז על מי לסמוך אלא על עצמו — רק הוא לבדו יכול לתת לעצמו פקודה לזנוק משוחתת-שבשטח אל מול האויב — אותו אויב, אשר בחפץ לב היה איש זה נשאר הרחק ממנו. היאזור כח להחליט לעשות כן — אם לא למדוהו קודם לרצות כי יהי בו רצון זה?

וכיצד להורות זאת במידה הניתנת בימי שלום, אם לא ע"י ההתנסות-הלכה-למעשה שבמסעות-הישול אלה? האם אין מסעות אלה מהווים אותה התאמנות שרק בכוחה להקנות לאדם יכולת, בהגיעו לנקודה מסוימת בתהליך ההתייגעות, להפוך ל"מפקד עצמו"? התאמנות זו תביאו לדרגה כזו של יכולת-עמידה במבחנים גופניים ונפשיים, אשר תחרוג הרבה מעבר למה שנדמה לו כאפשרי לפני-כן, ועל ידי כך ירכוש הוא בטחון בריא בכח עצמו, ואם בחיילים נבחרים הוא, אולי אף תחושת סיפוק מן המאמץ כשלעצמו.

ודאי, התאמנות זו למסע שומה עליה שתהיה מחושבת ושקולה מאוד, צריך שתהיה הדרגית, ושתופעל בה רוח נבונה של תיאום בין יחידות אשר אינן נפגשות

אלא, לאחר חצותן במסעיהן אזורים מגוונים, לאחר מסעים בהם משולכות הפתעות אחדות בתחום הטקטי, ואם אפשר — אף בתחום הכרת נתוני הארץ. כל זה הנו, יחסית, פשוט לביצוע. קשה יותר לשכנע את כל הנוגעים בדבר כי אורח זה של הכשרת גייסות לא נתיישן כלל בשום חבל מחבלי העולם, וכי מפקד רגלים הדבק בתפקידו יחשל עד מהרה אנשים בעלי אופי, ע"י העמדתם במבחנים קשים.

ולבסוף — חיל-הרגלים בן-זמננו, שכושר הלוכו בינוני, לא יהיה עוד זכאי לטעון לא לתוארו ולא ליעודו. וכמוהו גם חיל-רגלים החסר את כשר-התגובה החד והמהיר הנדרש בקרב ממונע, אשר אף בו חייב הוא להיות מורגל במידה שוה. במלחמה יש לייחס להכרח בחשולו של החייל תופס-הנשק, ובמיוחד של הרגלי, לקראת עמידה בהתייגעות, ערך מכריע. שהרי התקנון עצמו פוסק מפורשות, כי "ההתאמנות למסע מוסיפה להיות לגבי חיל-הרגלים בגדר הכרח עליו הוא מצווה".

לקח לחימת-לילה

(סוף מעמוד 16)

מסקנות

אף כי עלינו ללמוד עוד הרבה, אין אנו רשאים עוד לומר כי לחימת-לילה שרויה עדיין בחיתוליה. הנסיון הורה כי באמצעים העומדים כבר לרשותנו, באימון טוב ובתכנון מדוקדק ופשוט, יכולים גייסות בריטיים לפעול בלילה ביעילות רבה. בעוד שעזרים מדעיים שעתידים עוד להמציאם, אפשר ויקלו עלינו את מלאכתנו, נמצאים בידינו עכשיו "בקיאות-המקצוע" והציוד היסודיים, שבכוחם נוכל לאמן עצמנו לקראת הרמה הגבוהה הנדרשת מאתנו.

המארב

ספור מאת המיור ג. טאסי והקפיטן ג. יאנג

המקום:

מועדון-השדה „אוקמונט“, בפיטסבורג שבפנסילבניה אשר בארה"ב.

הזמן:

עיצומו של קיץ, 1954.

הנפשות:

פרנק בלאקמור, בעל בית-הרושת למוצרי-ספורט מהמערב-התיכון של ארה"ב, מפקד פלוגה במלחמת-העולם השניה, לשעבר אלוף הכדורגל של מכללת מדינת אוהיו.

אורחיו: הבריגדיר קריסטופר הארקורט (בדימוס, צבא בריטניה), חברו מימי-המלחמה של בלאקמור, נמצא בארה"ב בענייני עסק. קלארק מק-לאפלין, כתבו לענייני ספורט של „הסקוטי האדינבורגי“, לשעבר קצין ברגימנט „המשמר השחור“ המפורסם, נמצא בפיטסבורג כנציג התאחדות הגולף הבריטית. הקולונל ג'אסי ת. נאסביט, מפקד פלוגה בראשית מלחמת-העולם השניה, והיום מרצה במכון למורים של המדינה, בעיר ואסטבורי. ידידו הותיק של המארב.

הרקע:

הסיבוב הסופי ב"תחרויות גולף על גביע ריידיק". קלארק בלאקמור ואורחיו מצפים לתוצאות תחרות הגולף. הסיפור מתחיל לאחר שהרביעיה התישבה סביב לשולחן בגוזזטרה, במקום שממנו ניתן להשקיף על גבעת-הגולף הראשונה.

„הרואים את את עיקול-הדרך מימין, כ-250 מטר במורד השביל? מקום מצויץ בשביל מארב, לא כן?“ אמר הקולונל נאסביט.

„האינך יכול לשכוח את הצבא אף לרגע קט, ג'אסי?“ אמר פרנק בלאקמור. „מצטער, פרנק“, השיב הקולונל, והמשיך להרהר בקול, „אבל אתה מוכרח להודות, שבגלל החורשות שמשני צדי העיקול, כל שדרה רגלית שהיתה עוברת כאן היתה גופלת טרף למארב.“

„מוזר שזוכרת במארב, נאסביט“, אמר הבריגדיר הארקורט, בהסתכלו בתמהון במקום עליו הצביע נאסביט.

„כמעט שהעליתי את שדרתי שלי על מארב, ב־42, הוסיף.

„ברצון אשמע על כך“, השיב הקולונל. „עלי להרצות על מארב. אולי יודע אתה סיפור שאוכל להשתמש בו?“

„כמובן“, אמר הבריגדיר, בהתיישבו בנוחות, והתחיל לספר. „זה קרה בבורמה, ביולי 1942. שירתי בבריגדה ה־6 של הדיביזיה הבריטית ה־2 והייתי או, אם אין זכרוני מטעני, קפיטן. מצבנו היה חמור עד להבחיל... היה לנו מזל מזופת.

„הבה ונראה“, האנגלי הרער לרגע, „זה קרה בשלהי אחר־צהריים אחד. החום היה קשה מנשוא, כרגיל, והגשם הארוך פסק. לכל אשר פנית ראית אדים בוקעים ועולים מן הקרקע. הפלוגה הרובאית שלי דלקה אחרי כוח יפני לאורך שביל צר ומתפתל. אנשי המשמר הקדומני שלנו הגיעו אל עיקול בשביל, וראו לפנייהם נתיב ישר־יחסית לאורך כ־150 מ'. הנתיב עבר באפיק נחל יבש שיצר מערה ברוחב של כ־20 מ'. אנשי המשמר הקדומני בדקו את פאת החורשה, בחפשם סימני נוכחות־אויב, אבל לא מצאו מאומה. לאחר ששכבו בשקט במשך דקות מספר אותנו לגוף העיקרי שלנו לנוע קדימה. פתאום, כשהתקרבונו למרכז המערה, נפתחה אש ממקלעי האויב אשר היו מוסתרים בדקדקנות בעצים שבשני קצות המערה.

„מופתעים רצו מיד חיילי לחפש מחסה בג'ונגל, אבל נתקלו שם בפלגת־המארב של יפנים חמושים בסכינים. רבים מאנשי נהרגו ורבים נחתכו בזרועותיהם ובכתפיהם. בערבוביה שקמה לאחר זאת הצליחו היפנים להימלט. הנפגעים מנו כ־40 אחוז מהפלוגה“. הוא הפסיק לרגע, והמשיך: „לעולם לא אשכח את מעשה־הגבורה של טורא־ראשון אוליבר האָ, אשר חיטל לבדו שני מקלעים של האויב. אלמלא הוא היה בודאי שיעור האבידות גבוה יותר.“

הבריגדיר שפסף את מצחו ושקע לרגע בהרהורים.

„היה לנו מזל גדול שיצאנו חיים מהעמק הזה. אין ספק כי היפנים הללו ערכו מארב שהותקן כהלכה ובוצע כהלכה.“

„הם היו זריזים בעריכת מארב, אבל יחד עם זאת היו בעצמם פגיעים מאוד למארב“, העיר פרנק בלאַקמור, ובהיטיבו את ישיבתו בכסאו, הוסיף:

„ב־1944, זמן־מה לפני שנתמנית קצין־קישור של רגימנט הרגלים האמריקני ה־475 בבריגדה הבריטית ה־6, שמה היחידה שלנו מארב משופרא־דשופרא. דרך אגב, רבותי, בזמן שירותי באותו תפקיד של קצין־קישור נפגשתי לראשונה עם הבריגדיר האַרקורט.“

„ספר לנו על כך, פרנק“, אמר הקולונל נאָסביט.

„טוב“, השיב בלאַקמור, מתהרהר, „אינני מאלה היודעים לספר סיפורי מלחמה מסובכים, אבל דברי יצירתו לכם תמונה, ברורה למדי, של אורח־מארב העשוי להצליח אפילו נגד אמן המארבים.“

„חושבני כי יש לי סיפור על מארב, אשר תרצו בודאי לשמעו“, הפסיקו

קלאַרק מק־לאַפלין הטר־הסבלנות, „כמובן“, הוסיף, „אחרי שיסיים מר בלאַקמור בלאַקמור המשיך: „כפי שאמרתי, זה היה בקיץ 44, עת התחלנו להדאיג את היפנים. הרגימנט ה־475 החזיק אותה שעה בקו־נהר והפלוגה שלי היתה מופקדת על דרך, אשר הוליכה אל מעבר־הנהר היחיד בסביבה כולה.“

בלאַקמור היסס לרגע, ואחר כך הושיט את ידו לעבר הקולונל נאָסביט. „אנא, ג־אָסי“, אמר הוא, „תן לי את כרטיס־ההשגים ששמרת בשביל סיום המשחק. אוכל לתת לכם מושג יותר טוב על המארב ההוא, אם אצייר תרשים קטן“ (ראה תרשים א').

„הנה“, אמר פרנק בחיוך־למחצה על שפתיו, לאחר שגמר לשרטט. „זה יתן לכם מושג כללי על המצב.“

הוא הוויז את כסאו קרוב יותר אל מק־לאַפלין והמשיך בסיפורו, בהחזיקו את כרטיס־ההשגים לפני שומעיו.

„שלחתי פטרול לאורך השביל ואמרתי להם ללכת עם הדרך מרחק כמה קילומטרים, ולנסות לגלות היכן נמצא האויב. הם חזרו ובפיהם ידיעה כי לפחות פלוגה מזוגרת אחת מתקדמת לאורך הדרך בכיוון אלינו.“

בלאַקמור דפק באצבעותיו על השולחן, באמרו: „הייתי סבור כי הם מתכוונים להסתער על עמדתנו ולנסות להחזיר לעצמם את עמדת הנהר. כדי להגיע אל עמדתנו היה עליהם לעבור ישר דרך שדה־אורז. אחת המחלקות שלי ישבה בעמדה ר.“, הוא סימן את הנקודה בעפרון על גבי התרשים. „היפנים“, המשיך הוא, „נעו להתקפה כפי שמראה לכם החץ. נוכח החיילים התוקפים נסוג הכוח שלנו מנקודה ר. משלא נתקלו בכל התנגדות, פרצו החיילים התוקפים לתוך המערה ושמנו פניהם לעבר הצד הנגדי של המערה, כדי לאסור קרב על מחלקת ההטעיה שלנו, שתפסה עמדה בנקודה ו.“

עיני בלאַקמור נוצצו בדברו. „כאשר הגיעו היפנים ללב המערה, פתחנו באש מהמקלעים, שהוצבו בין העצים בנקודות א, ב, ג ו־ד, ולכדנו את התוקפים באש צולבת קטלנית השמדנו את הפלוגה כליל, פרט ל־14 שבויים שלקחנו.“

„זה היה בודאי מחזה מרחיב־עין, פרנק“, אמר הבריגדיר האַרקורט.

„כן, בלאַקמור“, העיר מק־לאַפלין. „מארב שתוכנן ובוצע היטב.“

„זה לא היה מבצע־רבתי“, אמר פרנק, „אבל הוא הוכיח לי כי מארב הוא טכטיס תוקפני בעל חשיבות עצומה.“

„ובודאי שכדאי וכדאי לקנות בקיאות בו“, אמר הקולונל נאָסביט, בנענעו בראשו בהערכה לסיפורו של פרנק.

„מסכים“, הוסיף בריגדיר האַרקורט.

„עכשיו מק, קשישי“, אמר הבריגדיר האַרקורט, „כלום לא הגיע הזמן לשמוע

על דוגמת־המארב שאתה עמדת לספר לנו?“

מלצר שם משקאות על השולחן, ומקלאפלין הוציא בינתיים מקטורת מכיס מעיל-הצמר המהוספט שלו ומילאה בטבק.
 "זה הכל, ויבתי?" שאל המלצר.
 "סבורני שכן", השיב פראנק.
 "שניה אחת, בני", קרא הקולונל נאסביט אל המלצר, כשזה פנה ללכת, "התוכל להביא לי דף נייר-כתיבה?"
 "כן, אדוני".

"ובכן, מק", אמר הבריגדיר הארקורט, "המשך לספר".
 "כפי שאמרת, המאירב התקיים בסיציליה.
 "יחידה בעצמה של פלוגה, מהגודל ה-7 של רגימנט, המשמר השחור'
 החזיקה בכברת שטח כ-100 מ' מקבוצת אגמים קטנים".

תוך כדי סיפורו צייר מקלאפלין תרשים בקוים גסים על גבי מפית-נייר שהיתה מנוחת לפניו (ראה תרשים ב'). "שטח-אדמה קטן ובאמצעו דרך", המשיך הוא, "נתמשך בין שנים מאגמים דמויי-אצבע אלה". (הוא הפסיק, כדי לסמן את הגבעות 1 ו-2). "גבעות קטנות היו משני צדי הדרך. לפחות רגימנט-אויב, אשר היה מנותק מיחידתו, התקדם לאורכה של דרך זו, בכיוון אלינו. מחסום-דרך נמצא בנקודה א' ומקלעים, כלים אבטומטיים ומרגמות בנקודות ב' ו-ג; כן נמצאו מרגמות מאחורי הגבעות 1 ו-2. המרגמות שלנו היו מכוונות על צומת הדרכים ת. גדות האגמים היו ממוקשות וכן מוקשה הדרך ד' בנקודות 3 ו-4. משהגיע האויב אל מחסום-הדרך שהקמנו, פתחנו עליו באש כבדה. האויב נהמם כליל מיד, חייליו התפזרו, כפי שמראים זאת החצים השבורים". מקלאפלין הוליך במהירות את אצבעותיו מעל לשטחים אותם ציין בחצים, וסיכם את סיפורו. "המרגמות החלו ממטירות אש על צומת הדרכים, ומוקשי הקרקע קצרו קציר רב. בפחות מ-30 דקות הושמד הרגימנט, ואלה מהייליו אשר לא נהרגו או נפצעו נכנעו".
 הסקוטי הושיט את ידו אל כוסו הריקה למחצה. "אוסף", אמר, "כי אנחנו איבדנו שני אנשים בלבד".

"זו דוגמא נוספת של מארב נהדר", אמר הבריגדיר.
 "יפה", אמר הקולונל, "יפה".
 "זה היה מבצע שתוכנן היטב", אמר מקלאפלין בשמץ גאווה, "אם מותר לי עצמי לומר כך".

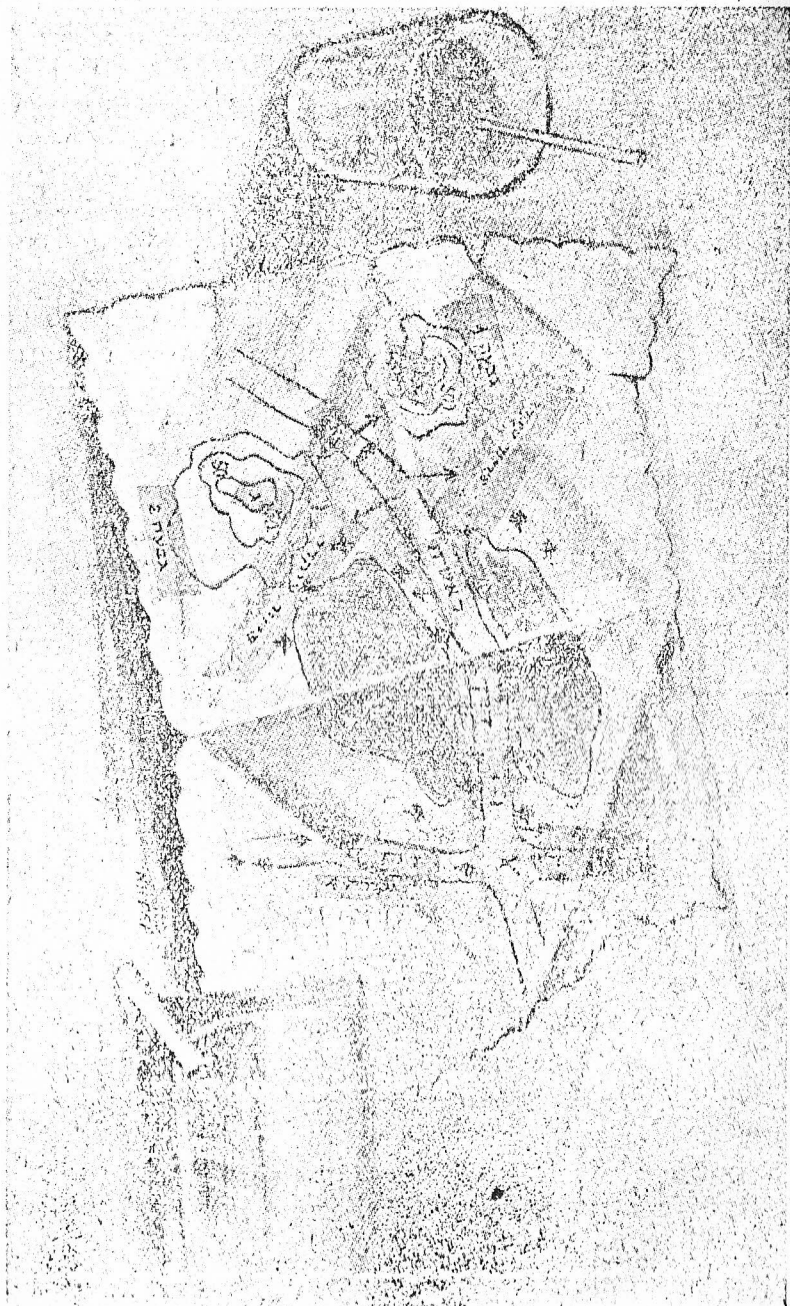
אותו רגע חזר המלצר עם כמה דפי נייר ובשאלו כמה יוכל לשרת עוד, עזב. "בסדר גמור, ג'אסי", אמר בלאקמור, "מה בנוגע לסיפור-מארב שעליך לספר?"

"איני סבור כי הסיפור שלי הוא מאותו הסוג ששמענו כאן", השיב הקולונל נאסביט. "חוששני כי שלי לא ייראה כמעניין מדי".

"יהי-כן", השיב מקלאפלין.
 "כשפרצה המלחמה נגד הגרמנים, הוצבתי בתור לויטננט לרגימנט המשמר השחור, בדיביזיה ה-51 המ-קורית של רמת-סקוטלנד. ובכן, המשיך מקלאפלין, "הדיביזיה שלנו הוכתה שוק על ירך בסאן-ואלרי, ב-1940".

"זמן קצר לאחר-מכן אורגנה הדיביזיה ה-51 של רמת-סקוטלנד מחדש. אני הוצבתי לגדוד ה-7 של רגימנט המשמר השחור של הבריגדה ה-154. נלחמנו במערכות צפון-אפריקה, ובשעה שקרה המקרה, שאני עומד לספר עליו, היינו נלחמים באויב בסיציליה".
 "הלו", הפסיקו הבריגדיר הארקורט "המשקה הגיע".

„הוא תמיד היה בחור צנוע, העיר בלאקמור. פרט למקרים שצריך היה לעשות רושם על גברת יפה. איזה איש-שיחה היה הוא אז!“

„אני סבור שאתה מקנא פרנק, השיב נאסביט.“

„הבה נחזור, לדקה, לנושא המארב“, אמר הקולונל נאסביט. „הייתי רוצה לערוך רשימת הכללים החשובים שיש לשמור עליהם בשעת תכנונו וביצועו של כל מארב. מה בנוגע לעזרה מצדכם?“

„ברצון, הקולונל“, השיב הבריגדיר הארקורט.

„בסדר, ג'אסי“, היתה תשובתו של בלאקמור.

„מק-לאפלין“, אמר הקולונל נאסביט, „שמא תעלה נקודה חשובה אחת ועליה יוסיף איש-איש מאתנו לפי סדר ישיבתנו סביב השולחן.“

הסקוטי הרהר רגע, ואמר דברו.

„רבותי“, אמר, מחכך סנטרו, „סבורני כי הדבר החשוב ביותר שיש לזכור

הוא שמארב יצליח רק כאשר יבוא כהפתעה גמורה. כן מן ההכרח שתהיה לו, למארב, עתודה, שתוכל לנצל את האפשרויות הנוחות שתיוצרנה, ושתטפל בבלתי-צפוי. תמיד זכור כי לעולם לא יהיה מארב אחד דומה בדיוק למשנהו. מסקד המכין מארב חייב תמיד לודא שזה יהיה צעד כדאי... ועל כן“, אמר הסקוטי, מעלה על פניו הבעה ספקנית, „עליו לקחת בחשבון את כל הגורמים האפשריים, ולתכנן את התכניות הדרושות.“

„האם זה מספק אותך, הקולונל נאסביט?“ שאל מק.

„זה נאה“, הניד בראשו הקולונל, אשר עסק ברישום הדברים שנאמרו.

משגמר לרישום הרים את ראשו. „שפיר. מי בתור?“

„טוב“, נשמע קולו של הבריגדיר הארקורט. „אמשיך אני.“

הבריגדיר שלף ממחטת לבנה מכיסו וסיפג את מצחו, באמרו:

„מפקד שמטילים אליו אחריות על ביצוע מארב חייב להיות בעל ידיעה מעשית יסודית על הפעולות הצפויות של האויב, שעה שהלו נכנס לשטח מועד למארבים. כן יש לנקוט אמצעי-זהירות בפני פעולות-הנגד האפשריות של האויב, העלולות לשאת אופי של הטרדה או של פעולה בתקיפות-החלטה.“

„לדוגמא“, המשיך הבריגדיר, „במלחמת העולם השנייה ניתן היה לחזות מראש במידת דיוק רבה את תגובתם של היפנים על מארב. ראשית, הם היו מרחיקים את יחידות-המשנה המוליכות שלהם מהכביש או השביל ומתאמצים לבצע איגוף. שנית, תמיד היו מכניסים לפעולה במהירות רבה ככל אפשר את ארגומותיהם (כמעט תמיד נשאו עמם מרגמה), ולבסוף היו תוקפים משני עברי אגותיב והשטח הכללי של המארב. לעתים היה כל זה מתרחש לאחר הפוגה של לא למעלה מחמש דקות.“

הארקורט היסט במשך שניות אחדות, והמשיך.

„נובע מכאן“, אמר, „שאילולא היינו נוקטים מראש באמצעים כנגד פעולות אלה, היו היפנים משתלטים תמיד על שדה-הקרב והיו מחסלים את פצועינו, אוספים את פצועיהם, ומונעים מאתנו כל אפשרות של זיהוי היחידה שנפלה במארבנו. הייתי אומר כי כל תכנית לעריכת מארב צריכה לכלול יצירת תנאים אשר יאפשרו לנו להישאר, לפחות זמנית, שליטים בשדה-הקרב.“

„בפעול המארב, ובהתחולל כתוצאה מכך קרב, אין להימנע ממידה מסוימת של בלבול... מסיבה זאת מן החיוני הוא לקבוע לפלגת המארב נקודת מפגש. שעות אחדות עלולות לחלוף עד שכל פלגת-המארב תתכנס בנקודת המפגש. על כן, אם רצונך לנצל את המצב שנוצר בשעת הבלבול, ברור, כפי שמקל-לאפלין ציין, כי מן ההכרח שתהיה לך עתודה, ושהיא תופעל בהעזה.“

חיוך קל של הסכמה הופיע על שפתיו של מקל-לאפלין. הבריגדיר הארקורט פנה אל בלאקמור.
„מה תשמיע לנו אתה, בלאקמור, קשישי?“ אמר האנגלי, בהתכווננו בשיירי הקרב במשקהו.

„כן, פרנק“, העיר הקולונל נאסביט, „ודאי שיש באמתהך נקודה-נקודותיים טובות.“

„ובכן, רבותי“, התחיל בלאקמור, „נמשיך בענין העתודה — היחס בין עצמת פלגת-המארב ובין עצמת עתודתה תלוי במידה רבה במשימה. אם המשימה היא רק לעורר בלבול, הרי שהפלגה האורבת כשלעצמה עשויה להיות קטנה מאוד; אפשר שמספיק לכך מפקד ושני חיילים. מאידך גיסא, אם ידוע כי על המארב יעלה כוח גדול — הגדול, בדיעבד, מכדי שפלגת-מארב קטנה מאד תוכל לטפל בו — חייבת פלגת-המארב להיות גדולה-יותר יחסית, ויש להלקה לשתים-שלוש קבוצות, או, ליותר.“

„הפקודה לפתוח באש הינה, לדעתי, מן הגורמים החשובים ביותר התורמים להצלחת המארב. הפקודה לפתוח באש תינתן אך ורק ע"י מפקד פלגת-המארב. עמדתו חייבת להימצא בדרך כלל במקום, שממנו יוכל הוא לראות, לפני שיתן את פקודתו לפתוח באש, כמה, עכברים' נכנסו למלכודת.“

„רבותי“, אמר הקולונל, „בשעה שאתם דיברתם, רשמתי אני כמה דברים הנראים לי כחשובים בניהול מארב. הייתי רוצה לדעת, אם תסכימו עמי. בסדר?“

„יפה, ג'אסי“, השיב בלאקמור, „אשמח לשמוע.“

„בהיותך מוכן, פתח באש, קשישי“, הוסיף האנגלי.

„הדבר הראשון שרשמתי כאן“, פתח הקולונל, „נושא את הכותרת — השגחה על משמעת-הסואה. אני סבור כי לא די בכך שנניח כי החייל עבר פעם אימון יסודי בהסואה. על המכיין מארב לודא כי כל החיילים הנוטלים חלק במארב קיבלו הדרכה יסודית בהסתוות מדוקדקת. אדם אחד המפר את משמעת-ההסואה עלול

להרוס בקלות רבה תכנית מחושבת-היטב, ואסור לזלזל בפרטים קטנים. יש להתרות באנשים כי ישארו במקומם ללא ניע במשך כל זמן הימצאם בעמדת המארב.“

„הדבר השני שרשמתי הוא תכנית-אש מתואמת. יש לדאוג ולודא שכל נתיב-מנוסה יהיה ניתן לכיסוי-אש מלא, ושאפשר יהיה ברגע הגורלי לירות מכסימום של עצמת-אש מכל כלי-הנשק. אש בטרם-זמנה מכלי-נשק בודד עלולה לגרום לכשלון המארב ואף להפוך את התוקף למתגונן או לגרום לו תבוסה גמורה. יש לתכנן היטב את שדות-האש ולכוון אליהם היטב את כלי-הנשק. יש לתאם את תכנית-האש כך, שתושג התוצאה המכסימלית בהרוגים, ועל האנשים להיות חזירי ההכרה כי משימתם הראשונית היא להרוג, ולא לקחת שבויים.“

„הלאה“, המשיך קולונל נאסביט, „חושבני כי עלינו לדון בנתיבים אל שטח המארב וממנו. התכניות המעולות ביותר עלולות להיכשל, אם נתיבי ההתקדמות לא ייבחרו בקפידה. יש לנקוט את כל האמצעים המצויים לבחירת נתיב-התקרבות נוח. הנתיב יהיה, אם אפשר, מוסתר, חשוב שתהיה גישה נוחה אליו, ושהיה ישר. בשעת תכנון הנסיגה יש לקבוע נתיב-משנה, כדי למנוע מן האויב את האפשרות להשהות את נסיגתה של פלגת-המארב. משנקבעו הנתיבים, יש לפטרלם מדי פעם, כדי לודא שמסתגני האויב לא תפסום בינתיים. מהירות וניתוק המגע עם האויב הינם חיוניים בשעת הנסיגה, כי מארב מביא בדרך-כלל לידי פעולת-נגד חזקה ומהירה מצד האויב.“

„דבר אחר שאני רואה אותו כחשוב הן חזרות מעשיות לגייסות שישתתפו במארב. חיילים המועמדים ב"מצב הכן" לקראת השתתפות במארב מסוים חייבים לערוך חזרות כה רבות, עד אשר כל אחד מהם ידע בבוא השעה לבצע את תפקידו באורח אינסטינקטיבי כמעט. יש להדריך את החיילים כיצד הולכים אל מקום המארב, כיצד אוספים מסמכי-אויב וכיצד שובים חיילי-אויב. נוסף על כך עליהם לדעת בדיוק כיצד לנהוג בשבויים, ומה לעשות בהם.“

הקולונל המשיך בנעימת סיכום: „חושבני כי כדאי להדגיש מחדש, כי ההפתעה היא עקרון שאסור לפסוח עליו. מאמצים של ימי-תכנון-והכנות רבים עלולים להתבזבו לריק אם תזנח ההפתעה.“

הקולונל חייך וסקר במבטו את פניהם של חבריו היושבים מסביב לשולחן.
„אין הערות?“ שאל.

„הדברים נראים לי, הקולונל“, קרא קלארק מקל-לאפלין.
„העלית נקודות נכונות ביותר“, העיר בלאקמור.

„לדעתי, נאסביט“, אמר הארקורט, „לא תתקשה כלל בהרצאתך על נושא זה, אבל יש עוד דבר אחד שכדאי לך להוסיפו.“

„פתח באש“, ענה נאסביט.
„בעת ביצוע המארב“, אמר הארקורט, „יש צורך, כידוע, כי פיקוח חמור“

מדף הספרים

כללי

- JOHN SPENCER: *Crime and Services*, Grave Press, 1954, 332 p.
ניתוח סוציולוגי בריטי מענין על השפעת חייצבא על הפלילים.
- ROGER CERE: *La Technique la Paix et l'Europe*, Charles Lavauzelle et C.-ie.
המחבר, פרופסור להיסטוריה וגיאוגרפיה ומרצה בבתי ספר צבאיים, סוקר את תולדות התפתחות הטכניקה והנחתו: המלחמה היא אם הטכניקה וילדה, כאחד.
- KURT von TIPPELSKIRCH, GENERAL a. D.: *Geschichte des II Weltkrieges*, Athenäum-Verlag, Bad Godsberg.
ספר תולדות מלחמת העולם השנייה, כתוב בידי גנרל גרמני בדימוס.
- ADOLF GALLAND: *The First and the Last*, Henry Holt & Co., 1954, 368 pages, Illustrated, Index, \$ 4.95.
קומם ונפילתם של הכחות המזוינים הגרמניים בשנים 1938-1945, לפי גרסתו של המחבר, איש חיל-אוויר מקצועי, שהודה מתפקידו כמפקד חיל-האוויר הגרמני ב-1944.
- HANS MEIER-WELCKER: *Deutsches Heerwesen im Wandel der Zeit*, Weizackerverlag, Arlosen 1954.
סקירה על צורות הארגון של הצבא הגרמני ושינוייהן במרוצת הזמנים. הפרק האחרון מתאר את ארגון משרדו של בלאנק ("משרד הבטחון" לעתיד בממשלת אדינאור) וארגונו של הגייסות אשר יוכללו בכוחות האמנה הצפון אטלנטית.
- Dr. PAUL LEVERKUEHN: *German Military Intelligence*, Frederic A. Praeger, Publishers, 1954, 209 pages, \$ 3.50.
ארגונו של שירות המודיעין הצבאי הגרמני, שיטותיו והטכניקה שלו, במלח"ע הז' 2; פעולותיו בשטח הרגול, החבלה, והמניעה בפולין, דניה, נורבגיה, כחזית המערב, בברית המועצות ובמזרח הרחוק.
הפרק האחרון מוקדש להערכת אישיותו של מפקד שירות המודיעין הגרמני, האדמירל קאנאריס.
- י ב ש ה
- FERDINAND SCHMUTZ: *Mein Hund*, Verlag Otto Walter, Olten, Schweiz.
ספר מקיף על טיפוח כלבים, טיפול במחלותיהם וכו', כולל הכלב בשימוש כצבא, בשרות המשטרה וההצלה. הגנרל גיואן, מי שקיה מפקד הצבא השביצרי בשירות הפעיל, מקדים לספר הקדמה נלהבת.

בתכלית יושלט החל מנקודת היציאה ועד להגיענו למקום המארב. השלב המכריע ביותר בכל המבצע יהיה רגע בואו של האויב למקום המארב; באותו רגע על כל חייל להיות דרוך, ולהשגיח שלא יפתח הוא עצמו באש לפני הזמן... דבר העלול להכשיל את המארב המתוכנן. איתות-יד ואיתות-נשק, קשר טלפוני, אלחוט וזיקוקים יופעלו בזהירות משיחייב זאת המצב; הוראות בקול או בצורה נשמעת אחרת יופחתו עד למינימום.

„ארשה לעצמי להוסיף“, המשיך הוא, „כי יש להתחשב במידה מסוימת בהתאמתו של השטה לסוג המארב המתוכנן. בשביל מארב לכלי רכב יש לקבוע עמדה במקום שהדרך עוברת במיצר, ורצוי מיצר בעל קירות תלולים או מכשולים אחרים. שימנעו מכלי-הרכב עקיפה של הרכב ההרוס... אחד המניעים העיקריים למארב לכלי-רכב הוא חסימת הדרך בערימת הריסות-רכב שתגביל או תמנע את השימוש בדרך ע"י האויב. כל נשכה. על המקום להיות בעל שפע של אפשרויות הסוואה טבעית לכל פלגת המארב. על מקום המארב להיות ברהגנה, כדי למנוע מן האויב את האפשרות לשטפו בטרם ביצעת את משימתך“.

בהשתתף הבריגדיר, העיר מק-לאפלין: „בהמשך לדברים אלה, כדאי להזכיר כי סוג המארב הוא שיקבע מהו החימוש המיוחד הנדרש. מארב לאנשים מצריך בדרך כלל אחוז גבוה מאד של כלי-נשק אבטומטיים, מרגמות קלות, ורימוני-רסק, בעוד שמארב לכלי-רכב דורש מוקשים, כלי-נשק מטוליים, כגון מטול רקיטות ותחבולות הצתה — כדי להוציא את כלי-הרכב מכלל תנועה ולהשמדם“.

„מצוין“, אמר נאָסביט, „נקודות אלו תהיינה תוספות רצויות ברשימתי“.
האָרקורט נגע בזרועו של מק-לאפלין. הוא הצביע על שטח במרחק-מה מהם.
„אתה יודע, מק“, אמר הבריגדיר, „זוהי חתיכת אדמה מענינת. אני נזכר, פעם, בבורמה...“

KENNETH W. GATLAND: Development of Guided Missile, life & Sons Ltd., London, 292 pp., Price 15 s.

מהדורה שניה של הספר הנודע על קליעים מונחים לסוגיהם — קרקע-אלי-קרקע, קרקע-אל-אוויר, וכו', ושימושם לצרכי ימי-מלחמה וכן לצרכי ימי-שלום. המחבר מתאר את אפשרויותיה של הרקטה כנשק מתקפה והגנה, וכאמצעי למחקר הסטרטוספירה. מהדורה שנייה זו עובדה מחדש והורחבה פי שניים כמעט לעומת הראשונה.

א ז י ר

JOHN FAY: The Helicopter and how it flies, Sir Isaac Pitman & Sons, London, 105 pp., Price 106 s.

נסיון להסביר, בלא נוסחאות מתמטיות, לאיש המקצוע ולהדיוט כאחד את המבנה וטכניקת הטיסה של ההליקופטר.

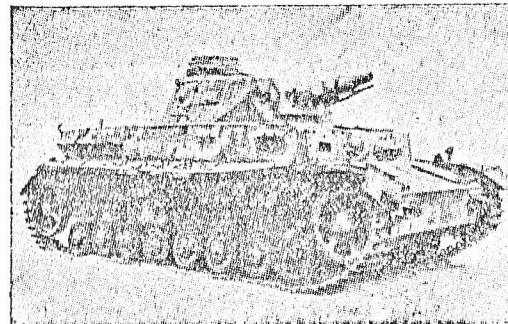
MIKE LITHGOW: Mach One, Allan Wingate Ltd., Beauchamp Place, London, 151 pp., Price 12s. 6d.

ספור גלבב ומאלף של טיס גודע על דרכו אל הטיס ובטיס.

י ם

HARALD BUSCH: So war der U-Boot-Krieg, Deutscher Heimat Verlag in Bielfeld, 472 s. DM 16.50.

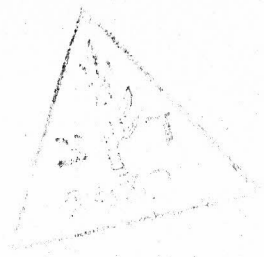
הצוללות הגרמניות במלחמת העולם ה-2. התפתחות הטכניקה והטקטיקה של לחמת צוללות. בספר 40 צילומים גרמניים ואנגליים, מיטמכים רבים ו-7 מפות. הספר הוצא-לאור גם בצרפתית; ההוצאה האנגלית היא תחת מכש הדפוס ובתכנית — הוצאה ספרדית.

נתחלפו היוצרות...

במאמר „לחימת לילה“ („צקלון“, חוב' 22), הופיעה עה בטעות תמונת הטנק הבריטי „קרוסידר“ במקום תמונת הטנק הגרמני „MARK IV“ (חמוש בתותח קצר קנה בן 75 מ"מ) הניתנת כאן.

הוצאת הספרים הלאומית (פאנוניקה) א.י.
ת.י. 503
ירושלים

הכונן

למפעל

ההחתמה

של

„ מערכות ”
